

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FAKULTA TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU

Lubomír Moravčík - slovenská futbalová osobnosť

Diplomová práca

2020

Tomáš Lovecký

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
FAKULTA TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU

Lubomír Moravčík - slovenská futbalová osobnosť

Diplomová práca

Študijný program: šport pre zdravie
Študijný odbor: vedy o športe
Školiace pracovisko: Katedra edukačných a humanitných vied o športe
Vedúci práce: Mgr. Michal Bábela, PhD.

Bratislava 2020

Bc. Tomáš Lovecký

Pod'akovanie:

Ďakujem školiteľovi bakalárskej práce, Mgr. Michalovi Bábelovi, PhD. za pripomienky, návrhy a cenné rady, ktoré poskytol pri spracovaní diplomovej práce.

ABSTRAKT

LOVECKÝ, Tomáš, Bc.: Ľubomír Moravčík - slovenská futbalová osobnosť. [Diplomová práca]. Univerzita Komenského v Bratislave. Fakulta telesnej výchovy a športu; Katedra edukačných a humanitných vied o športe. Vedúci práce: Mgr. Michal Bábel, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: magister. Bratislava: FTVŠ UK, 2020. 57 s.

Historiografická diplomová práca pojednáva o športovej futbalovej legende – Ľubomírovi Moravčíkovi. V zmysle anlažý dostupných dát a interview sme zdokumentovali futbalovú kariéru Ľubomíra Moravčíka. Na základe získaných a spracovaných informácií uvádzame v našej práci biografiu Ľubomíra Moravčíka, ktorej súčasťou je aktívna športová činnosť Ľ. Moravčíka vo futbalových kluboch na území Slovenska a v zahraničí. Práca je rozdelená na osem hlavných kapitol. Po úvode a metodike práce je v tretej kapitole definovaný futbal. V piatej kapitole je zdokumentované pôsobenie Ľ. Moravčíka v zahraničí. Obsahom šiestej kapitoly tvorí jeho reprezentačná činnosť. V siedmej kapitole je analyzovaná jeho trénerská činnosť. Posledná kapitola sa venuje jeho názorom a postojom na súčasný stav futbalu na Slovensku.

Kľúčové slová: futbal, Ľubomír Moravčík, biografía, športová činnosť

ABSTRACT

LOVECKÝ, Tomáš, Bc.: Ľubomír Moravčík – Slovak soccer figure. [Diploma thesis]. Comenius University in Bratislava. Faculty of Physical Education and Sports; Department of Educational Sciences and humanities on sport. Supervisor's name: Mgr. Michal Bábela, PhD. Professional qualification level: Master. Bratislava: FTVŠ UK, 2020. 57 pages.

The historiographic diploma thesis deals with a sports football legend – Ľubomír Moravčík. In terms of the analysis of available data and interview we documented the football career of Ľubomír Moravčík. Based on the obtained and processed information we present in our work a biography of Ľubomír Moravčík, which includes active sports activity of Ľ. Moravčík in football clubs in Slovakia and abroad. The work is divided into eight main chapters. After the introduction and methodology of the work, football is defined in the third chapter. In the fifth chapter contains of the action of Ľ. Moravčík abroad. The content of the sixth chapter is his representational activity. The seventh chapter analyzes his coaching activities. The last chapter dealt with his opinion and attitude to the current state of football in Slovakia.

Keywords: football, Ľubomír Moravčík, biography, sports activity

ZOZNAM SKRATIEK

AC	Assoziazione Calcio
AS	Association Sportive
ČSFR	Česká a Slovenská federatívna republika
ČSSR	Československá socialistická republika
FC	Futbol Club
FK	Futbalový klub
FIFA	Medzinárodná federácia asociačného futbalu
m	Meter
MFK	Mestský futbalový klub
MS	Majstrovstvá sveta
OH	Olympijské hry
RČS	Reprezentácia Čechov a Slovákov
SC	Sporting club
SFZ	Slovenský futbalový zväz
ŠKF	Športový klub futbalu
TJ	Telovýchovná jednota

UEFA	Únia európskych futbalových zväzov
ZsFZ	Západoslovenský futbalový zväz

OBSAH

ÚVOD	11
1 CIEĽ A ÚLOHY PRÁCE	12
1.1 Cieľ práce	12
1.2 Úlohy práce	12
2 METODIKA PRÁCE	13
3 FUTBAL	14
3.1 História futbalu	14
3.2 Definícia futbalu	16
4 PÔSOBENIE ĽUBOMÍRA MORAVČÍKA NA ÚZEMÍ SLOVENSKA	18
4.1 Žiacka a dorastenecká kariéra	18
4.2 TJ Plastika Nitra	20
5 PÔSOBENIE ĽUBOMÍRA MORAVČÍKA V ZAHRANIČÍ	23
5.1 AS Saint Étienne	23
5.2 SC Bastia	26
5.3 Celtic Glasgow	28
5.4 Ukončenie kariéry a futbalové úspechy	31
6 REPREZENTÁCIA	36
7 TRÉNERSKÁ ČINNOSŤ	39
7.1 Ružomberok	39
7.2 Dunfermline	42
7.3 Zlaté Moravce	42
7.4 Reprezentácia	44
7.5 Sered'	45
7.6 Zvolen	45
8 NÁZORY A POSTOJE ĽUBOMÍRA MORAVČÍKA NA SÚČASNÝ STAV FUTBALU NA ÚZEMÍ SLOVENSKA	47
ZÁVER	51
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	53

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ

Obrázok 1. L. Moravčík (vpravo) v ligovom zápase s Vítkovicami v roku 1989	20
Obrázok 2. L. Moravčík v drese Saint Étienne.....	24
Obrázok 3. L. Moravčík v drese Celtic Glasgow	28
Obrázok 4. L. Moravčík v drese ČSSR proti Portugalsku v roku 1989	36
Obrázok 5. L. Moravčík v súboji so Zinedinom Zidaneom.....	47
Obrázok 6. L. Moravčík nastupujúci na zápas Československej reprezentácie.....	49

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka č. 1. Štatistika L. Moravčíka pri jeho pôsobení v Saint Étienne	25
Tabuľka č. 2. Štatistika L. Moravčíka pri jeho pôsobení v SC Bastia	27
Tabuľka č. 3. Štatistika L. Moravčíka pri jeho pôsobení v Celtic Glasagow	31

ÚVOD

Súčasná doba je charakterizovaná ako pomerne hektická. Mládež a deti vyrastajú v kyberpriestore vo svete mobilov, počítačov a stávajú sa súčasťou novej technologickej éry. Pohyb detí a mládeže je značne redukovaný v porovnaní s predchádzajúcimi generáciami. Možno registrovať nezáujem o športové aktivity a inklináciu k virtuálnemu svetu, kde sa venujú tzv. „*virtuálnym hrám*“ („*e-games*“), pričom sa zabúda na aktívny pohyb a radosť zo športových hier. Jednou z možných ciest, ako motivovať mladé generácie a propagovať jednotlivé športové odvetvia a disciplíny je práve sprostredkovanie informácií o významných a úspešných osobnostiach z oblasti športu. Považujeme to za nevyhnutnú fázu celospoločenskej osvety k vybudovaniu si pozitívneho vzťahu ku športu a ku aktívnemu športovaniu. Legendu v literatúre predstavuje svätec, ktorý žije vždy v súlade s kresťanskou morálkou a je vzorom pre ostatných ľudí. Stotožňujeme sa s touto myšlienkou a status športovej legendy by mal byť jedným z motivačných faktorov, ktoré pozitívne ovplyvnia vzťah mladého jedinca ku športu a športovým osobnostiam s rešpektovaním morálnych zásad a princípov. Aj na území Slovenska môžeme registrovať niekoľko úspešných a významných osobností športu, avšak niektorí z nich v historických análoch doposiaľ absentujú. Rozhodli sme sa, preto poskytnúť a vypracovať materiál o Ľubomírovi Moravčíkovi, ktorý podľa nášho názoru patrí k športovým osobnostiam slovenského futbalu, čo možno registrovať práve na základe spracovaných a interpretovaných informácií o jeho osobe v našej záverečnej práci. Význam našej práce spočíva v zachovaní a šírení kultúrneho dedičstva pre oblasť športu pre súčasné a budúce generácie na národnej a medzinárodnej úrovni.

1 CIEĽ A ÚLOHY PRÁCE

1.1 Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce je vytvoriť a poskytnúť komplexný faktografický dokument o športovej činnosti Ľubomíra Moravčíka.

1.2 Úlohy práce

1. Zozbierať materiál o slovenskej futbalovej legende – Ľubomírovi Moravčíkovi.
2. Charakterizovať a zhodnotiť futbalovú a trénerskú kariéru Ľ. Moravčíka.
3. Zistiť názory a postoje Ľ. Moravčíka na súčasný stav futbalu na území Slovenska a na ďalšie zaujímavé otázky z prostredia futbalu.

2 METODIKA PRÁCE

Primárnu fázu našej záverečnej práce predstavovala heuristika, teda zber materiálu k zadanej problematike. Konkrétne v našej záverečnej práci išlo o získavanie informácií o osobe Ľubomíra Moravčíka. Vyhľadávanie potrebných informácií nám skomplikoval fakt, že v súčasnosti je pomerne málo odborných monografických publikácií, ktoré sa venujú osobe Ľ. Moravčíka, preto sme v našej práci sústredili spracovaný materiál i z elektronických zdrojov.

Pracovali sme s tlačnými a elektronickými literárnymi prameňmi. Vzhľadom k menšiemu počtu nájdených hmotných písomných prameňov dominovali v našej záverečnej práci prevažne elektronické literárne zdroje, ktorými boli najmä oficiálne webové stránky zamerané na rozhovory s Ľ. Moravčíkom a štatistické údaje z aktívnej športovej činnosti osobnosti.

V sekundárnej fáze záverečnej práce sme zozbierané dáta analyzovali, teda literárne pramene sme podrobili vonkajšej a vnútornej kritike a následne vyhodnotili. Verifikované informácie sme interpretovali v podobe sústredeného materiálu obsahujúceho futbalovú a trénerskú činnosť Ľ. Moravčíka na klubovej a reprezentačnej úrovni.

V záverečnej práci sme uviedli aj transkript interview. Išlo o osobné telefonické interview s Ľ. Moravčíkom s otvorenými otázkami. Otázky boli zamerané na postoje a názory k súčasnému stavu futbalu na území Slovenska a na otázky, ktoré sme pokladali za vhodné a atraktívne pre našu prácu. V práci uvádzame aj tabuľky zobrazujúce štatistické výsledky Ľ. Moravčíka dosiahnuté v jednotlivých futbalových kluboch a obrazovú prílohu, ktorú nám poskytol Ľ. Moravčík zo svojho osobného archívu.

3 FUTBAL

Futbal patrí medzi najpopulárnejšie a najrozšírenejšie kolektívne športy. Prešiel pomerne náročným smerovaním a získal si obľúbenosť mnohých vrstiev obyvateľstva na celom svete. Futbal kladie obrovské požiadavky na pripravenosť futbalistov v rámci pohybovej kultúry, v precíznosti ovládania lopty, vo zvládnutí kolektívnych akcií, ale aj na myslenie hráča, lebo futbalista sa musí rozhodovať pohotovo a efektívne. Nie je len telesnou záťažou na ľudský organizmus, ale čoraz väčšmi je zaťažovaný duševný stav futbalistu. Značne vplýva na fyzický výkon, na upevňovanie zdravia, na nárast zdatnosti a odolnosti hráča a upevňuje etické a vôľové akosti ľudskej osobnosti (Golddblatt et al. 2009).

3.1 História futbalu

Futbal, ako ho poznáme v súčasnosti, prešiel obrovským vývojom, ktorého začiatky siahajú do obdobia staroveku. V treťom tisícročí pred narodením Krista sa v starovekej Číne praktizovala hra s názvom „*tsu chu*“. Hlavnou funkciou hráčov v tejto hre bolo dopraviť koženú loptu vypchatú perím a vlasmi medzi bambusové tyče, ktoré boli vysoké desať metrov (Cifford, 2008).

Loptové hry s aspektmi aktuálneho moderného futbalu neboli cudzie ani starovekým obyvateľom Grécka či Ríma. Starovekí Aténčania a Sparťania praktizovali hru s pomenovaním ako „*episkuros*“. Niektoré znaky spomínanej loptovej hry prevzali obyvatelia starovekého Ríma a vymysleli podobnú hru s názvom „*harpastum*“, o ktorej sa dozvedeli v priebehu výbojov v oblasti územia Británie, kde ju hrali s koženou loptou, ktorú predstavoval zašitý zvierací mechúr (Golddblatt et al. 2009).

V rámci obdobia stredoveku pochádza najviac správ o loptových hrách z prostredia Anglicka, Talianska a Francúzska. Anglický kronikár William Fitzstephen uvádza roku 1175 vo vlastných zápisoch populárnu loptovú hru, ktorú definoval pojmom „*foot-balle*“. Populárnou loptovou hrou v stredovekom Taliansku bola „*Il gioco del calcio*“, ktorej začiatky siahajú už do Florencie v roku 1415. Z obdobia 14. storočia je pomerne známa národná hra Pikardov „*choule*“, ktorá sa následne rozšírila na územie celého Francúzska (Macho, 2006).

Najviac informácií o vývoji futbalu v novoveku majú historici z Anglicka, kde boli v roku 1848 uvedené primárne futbalové normy študentmi z Cambridgskej univerzity. O dva roky neskôr jestvovalo v Británii viacero nestranných futbalových zväzov. Hlavnými strediskami usporiadaného systému futbalu boli lokality Liverpool a Brighton. V roku 1863 bol v Londýne vytvorený prvý futbalový zväz na svete – *Football Association*. Od roku 1871 sa pravidelne koná najstaršia futbalová súťaž na svete – *Anglický pohár*. Prvým víťazom Anglického pohára bol tím Wanderers, ktoré v záverečnom zápase zdolalo Royal Engineers 1:0. Prvý medzinárodný futbalový zápas odohrali futbalisti Škótska a Anglicka v Glasgowe v roku 1872. Zápas sa skončil remízou 0:0 (Golddblatt et al. 2009).

V roku 1888 bola v Anglicku zriadená najstaršia futbalová liga – *Football League*. Skoro od roku 1885 získal futbal v Británii a jeho normy takú podobu, aká je v podstate vo väčšej miere aktuálna aj v súčasnosti. Prvenstvo Britských ostrovov pri kladení primárnych znakov súčasného futbalu je teda bádateľné (Hunt, 2006).

Z Británie sa futbal dostával do iných európskych štátov hlavne cez územie Holandska, Nemecka a Švajčiarska. Prvý samostatný futbalový zväz na európskej pevnine sa vytvoril v roku 1899 v Dánsku. V roku 1904 bol v Paríži (Francúzsko) zriadený najvyšší globálny futbalový orgán *Medzinárodná futbalová federácia (Fédération Internationale de Football Association – FIFA)*, ktorý aj v dnešnej dobe zastáva vo futbale primárnu pozíciu riadiaceho a združujúceho orgánu (Golddblatt et al. 2009).

Najpodstatnejším svetovým futbalovým turnajom sa stali Majstrovstvá sveta vo futbale, ktoré sa uskutočňujú pravidelne každý štvrtý rok. Prvé Majstrovstvá sveta vo futbale sa konali v Uruguaji v roku 1930. V záverečnom zápase zdolali domáci futbalisti Argentínu 4:2 a Uruguaj sa stal prvým majstrom sveta v histórii tohto športu (Zeman, 2010).

3.2 Definícia futbalu

Futbal je skupinová loptová hra, pre ktorú je typická súčinnosť dvoch súperiacich tímov, v ktorej sa neustále menia faktory. Hlavný zmysel hry spočíva v tom, že súperiace tímy sa snažia pri dodržiavaní zreteľne vymedzených noriem zdolať protivníka efektívnejším ovládaním lopty a strelením väčšieho počtu gólov, pričom žiadny z futbalistov s výnimkou brankára by nemal hrať vedome rukou (Hunt, 2006).

Futbalová hra sa realizuje podľa špecifických zákonitostí a dohovorených noriem. Rozborom hry definujeme primárne pojmy z teórie a systematiky futbalu, ktoré sú kritériom porozumenia mnohých zákonitostí a znakov tvoriacich podstatu samotnej hry a majú určitú väzbu k jej nácviku a zdokonaľovaniu. Ide prakticky o boj dvoch tímov, kde sa oba tímy usilujú uskutočniť primárne úlohy v hre, ktoré rozhodujú o triumfe jedného alebo druhého tímu. Usilujú sa nadobudnúť loptu a dopraviť ju do protivníkovej bránky a súčasne po strate lopty aj brániť súpera. Družstvo, ktoré má v rámci daného stretnutia viac úspešných strelieb na bránu, má oveľa vyššiu pravdepodobnosť, že nakoniec aj zvíťazí (Zeman, 2010).

Striedanie snaženia sa dať gól a zároveň bránenie súpera sa definuje ofenzíva a defenzíva. Jeden tím útočí a druhý tím sa bráni. Tieto ucelené prvky hry sa definujú ako fázy hry. Obe tieto primárne fázy majú totožný zmysel. Intenzita futbalu má istú frekvenciu ofenzívy a defenzívy hrajúcich tímov, striedavou kontrolou lopty raz jedným, raz druhým tímom. V jednom stretnutí má tím kontrolu nad loptou približne 120 až 150-krát, čo znamená, že má príležitosť toľkokrát zaútočiť i brániť sa (Nemec et al. 2013).

Profesionálny futbalista v priebehu 90 minút nabehá priemerne 9 700 do 13 700 metrov. V ženskom profesionálnom futbale je to približne v priemere 8 000 metrov. Viaceré záznamy preukazujú, že záložníčky nabehali v priemere až 9 700 metrov (Kirkendall, 2013).

Z primárnych fáz hry, akými sú defenzíva a ofenzíva sa definujú ešte menšie časti a to sú úseky hry:

- *prechod z defenzívy do útoku,*
- *prechod z ofenzívy do obrany,*
- *zakladanie ofenzívy,*
- *vedenie ofenzívy,*
- *zakoňčovanie ofenzívy (Votík a Zalabák, 2011).*

Úseky hry sú priestorovo a chronologicky zadefinované časti futbalového stretnutia, ktoré sa odohrávajú buď v ofenzíve, alebo v defenzíve a riešia sa v nich čiastkovo taktické pokyny. Z fáz a úsekov hry ďalej nasledujú herné okolnosti, ktoré môžeme rozčleniť na:

- *chronologické*, do ktorých prináležia 1. Polčas, 2. Polčas, počiatok a záver zápasu.
- *priestorové*, ktorými sú defenzívna, prípravná, ofenzívna zóna, priestor strelby, priestor záverečnej prihrávky (Kirkendall, 2013).

Futbal je formou aktívnej zábavy a poskytuje pohybovú činnosť pre žiakov, dorastencov, dospelých či seniorov. V súčasnej dobe už nemožno tvrdiť, že futbal je výhradne len mužským športom. V rámci Slovenska máme už registrovaných viac ako 1000 profesionálnych futbalových hráčiek. Futbal žien má vlastnú organizáciu a súťaže v aspekte národných futbalových zväzov (Zeman, 2010).

4 PÔSOBENIE ĽUBOMÍRA MORAVČÍKA NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

Ľubomír Moravčík sa narodil 22. júna 1965 v Nitre. Je otcom dvoch detí, syna Matúša a dcéry Róberty. Futbalu sa začal venovať už v ranom detstve. Bol veľmi aktívne dieťa a s futbalovou loptou sa veľakrát hrával na záhrade svojho rodinného dvora v Nitre. K futbalu ho priviedol jeho otec Ján Moravčík, ktorý v 50. rokoch 20. storočia aktívne hrával vo futbalovom družstve AC Nitra, kde pôsobil aj jeho syn. Ľubomír Moravčík je držiteľom prestížneho ocenenia *Futbalista desaťročia*. (Ondrejčka, 2010).

4.1 Žiacka a dorastenecká kariéra

Ľubomír Moravčík navštevoval od svojich siedmich rokov žiacky futbalový tím v Mlynárčiach v okrese Nitra. V tomto období si netrúfal na pôsobenie vo futbalovom družstve Nitry. Na odporúčanie legendárneho mládežníckeho trénera Laciho Baláža bol prizvaný Moravčík do klubu AC Nitra, kde trénoval s mladšími žiakmi. Avšak neustále bol náhradníkom na lavičke a tak sa opäť vrátil k domovskému klubu, kde pravidelne hrával. O rok neskôr ho opäť prizvali do žiackych radov futbalového klubu Nitra (Magda, 2002).

Moravčík patril ku zriedkavej generácii, ktorá žila futbalom a sním aj zaspávala v dobrom slova zmysle. Viacerí vtedajší nitrianski žiaci na čele s Ľubomírom Moravčíkom, Ľubošom Kollárom, Petrom Hnilicom, Jozefom Blahom a Ľubomírom Urbanom získali v roku 1979 titul žiackeho majstra Slovenska (Magda, 2002).

Futbalové obdobie v žiackom klube Nitry možno pokladať za primárne, pretože sa z neho stal ľavák, hoci seba považoval za praváka. Na ľavej strane stredu ihriska nachádzal vždy vlastnú pozíciu, odkiaľ sa do konca svojej futbalovej kariéry, až na malé výnimky prakticky nepresunul. Jeho kvalitnú hru ľavou, či pravou nohou si nevedeli vynachváliť mnohí tréneri, ktorí osobne trénovali Ľ. Moravčíka (Ondrejčka, 2010).

Šurin (2009, s. 14-15) sa o Ľ. Moravčíkovi vyjadril: „*Je produktom tamojšej mládežníckej základne, počas juniorských rokov strávil pol sezóny vo Vrábľoch, pol sezóny v Šali, po návrate sa stal najvýraznejšou postavou nitrianskeho futbalu posledných 30 rokov*“.

Mnohí si možno myslia, že Moravčíkova cesta za úspechom vo futbale bola jednoduchá. V reálnej podobe to však nebolo tak. Predovšetkým v pätnástich rokoch, v

klúčovým obdobím musel systematicky zdolávať jednu bariéru za druhou. Hlavnou príčinou a komplikáciou bola u Moravčíka nedostatočná úroveň telesnej vyspelosti. Práve táto telesná nevyspelosť ho pripravila aj o príležitosť reprezentovať Československo v mládežníckych ročníkoch. Napriek tejto prekážke Moravčík nezanevrel na futbal a pravidelne trénoval a zdokonaľoval sa. Viacerí jeho mládežnícki tréneri si určite spomenú na jeho „Moravčíkovské“ typické prejavy správania sa na ihrisku. Neprestajne pokrikoval, dával rady svojim spoluhráčom, ba mnohokrát bol v návale pocitov nesmierne expresívny (Ondrejčka, 2010).

Moravčík nastúpil do „céčka“ tímu Platstika Nitra staršieho dorastu po ukončení žiackeho veku. Ako veľký talent, od počiatku trénoval nesmierne snaživo a chcel zakaždým vyťažiť zo seba to najlepšie. Jeho talent sa prejavoval v hre aj proti futbalistom starším a telesne zdatnejším. V istom období jeho života ho futbal prestal naplňať a vrátil sa naspäť do Mlynáriec a dočasne svoje hráčske pôsobenie ukončil. Táto prestávka však netrvala dlho a zvyšok jesene v roku 1981 už opäť pokračoval ako aktívny hráč, nakoľko si uvedomil, čo futbal pre neho znamená a o čo prichádza, keď ho nehrá. Moravčík oslovil trénera Jaroslava Kanása, aby pod jeho vedením dostával viac príležitosti v základnej zostave ligového dorastu. Postupne sa vypracoval Moravčík na kapitána družstva, čo vzbudilo v ňom motiváciu dostať sa po dosiahnutí 18 rokov do základnej zostavy tímu „áčka“. Avšak v mužskom tíme A nedostal príležitosť hrať a tak prestúpil do tímu Vráble. Absolvoval tam viacero vydarených zápasov, keď sa mu po vynikajúcich výsledkoch klub Nitra ozval sám (Magda, 2009).

Štart v klube AC Nitra v sezóne v rokoch 1983/1984 nevyšiel podľa predstáv. Tím potreboval inovatívny impulz, ktorý tréner Urvay videl práve v mladom Ľ. Moravčíkovi. Tréner pozoroval Moravčíkove výkony a pozval ho na ligový súboj do Trenčianskych Teplíc. Ľ. Moravčík si na počiatku myslel, že tréner si vyberie nasledujúceho Benjamína Kollára. Postupom druhého polčasu však výber padol práve na Ľ. Moravčíka. Napriek Moravčíkovej snahe, Nitra remizovala. Dôsledkom zápasu bolo vypadnutie Nitra z ligy, nakoľko nedokázala zvíťaziť až do ukončenia sezóny. Moravčík klub napokon opäť opustil. Na otcovo pranie, ktorý si neželal, aby v maturitnom ročníku dvojfázovo trénoval, prestúpil po ukončení jesennej časti sezóny do Šale. Situácia sa však skoro zopakovala a do Nitra sa po viacerých stretnutiach vrátil. V júni 1984 bilancoval Moravčík svoju predošlú sezónu a dospel k faktu, že v sezóne nastúpil v troch rôznych tímoch, v troch

rôznych súťažiach a nezaznamenal ani jeden gól. Bolo to pre neho frustrujúce, no s takouto štatistikou sa už počas svojej nasledujúcej futbalovej kariéry nestretol (Mazár, 2010).

4.2 TJ Plastika Nitra

V klube TJ Plastika Nitra pôsobil E. Moravčík v rokoch 1976 - 1990. Nitrianski futbalisti hrali pod týmto pomenovaním od roku 1976, kedy sa toto zoskupenie mladých futbalistov, zlúčilo so Slovanom. Bolo v ňom mnoho vtedajších odchovancov. Aj to vypovedá o efektívnej práci s futbalovou mládežou v Nitre. Samozrejme, talentovaní futbalisti musia mať v družstve aj skúsených hráčov. Takými boli vtedy v prvoligovom tíme dvaja hráči s ročníkom 1953 - stopér Kamil Chatrnúch a stredopoliar Zoltán Molnár. Obaja vtedy potvrdzovali fakt, že zachovanie efektívnej životosprávy, svedomitosti v tréningu, udržiavanie si výbornej formy je dosiahnuteľné a to aj v pokročilom veku. Po odchode mnohých starších hráčov v polovici 80. rokov sa začal nitriansky futbal upriamovať hlavne na mladších hráčov, ktorí mu mali zabezpečiť postup medzi elitu. TJ Plastika Nitra sa v priebehu dvoch rokov vrátila do najvyššej futbalovej súťaže (Mašlonka, 1988).

Obrázok 1. E. Moravčík (vpravo) v ligovom zápase s Vítkovicami v roku 1989

(futbal.pravda.sk 2020)

Pod vedením Stanislava Jarábka, prvý futbalový angažmán v klube Plastika Nitra nevyšiel, no ten druhý, keď ho vystriedal tréner Jozef Jarabinský, by sa dal prirovnať s odstupom času k veľkej radosťi. Aj Moravčík k tomu prispieval obrovskou a významnou mierou. Preto si ani sám nevedel vysvetliť, prečo ho po malom poranení členka tréner vyradil zo základnej zostavy pri jarnom štarte (Mašlonka, 1988).

V tomto období našiel Ľ. Moravčík oporu u svojho otca, ktorý navštívil vedenie družstva. Pod zámenkou prestupu mladého Moravčíka do Žiliny, ktorá vtedy hrala najvyššiu ligovú súťaž, docielil aktívne nominovanie svojho syna na futbalové ihriská. Otcova intervencia mala pozitívny efekt. Ľ. Moravčík sa úspešne etabloval v základnej zostave družstva pod vedením trénera Jarabinského a v tíme TJ Plastika Nitra si obhájil stabilný hráčsky post (Mazár, 2010).

Na jar v roku 1986 dosiahol výrazné športové úspechy a preukázal svoje hráčske kvality. Vo federálnej súťaži pôsobil v klube Plastika Nitra v drese s číslom 6 a výrazne sa podieľal na ligovom postupe tohto klubu. Viacerí fanúšikovia, aj vďaka jeho futbalovým výkonom, doteraz spomínajú, že v Nitre v danej sezóne hral najlepší futbal. Už v tej dobe bol Moravčík považovaný za kvalitného futbalistu. Podieľal sa aktívne na viacerých úspechoch a triumfoch vlastného tímu. Futbal ho v tomto období naplňal. Na tréningoch bol veľmi aktívny a neustále motivoval seba a svojich spoluhráčov k lepším výkonom. Snažil sa ich podporovať nie len počas tréningov, ale aj na zápasoch (Mašlonka, 1988).

Aj napriek húževnatosti Ľ. Moravčíka, nezačala Plastika Nitra sezónu v roku 1986 najpozitívnejšie, no spoločne s Dunajskou Stredou sa dostala medzi prvých sedem tímov ligovej tabuľky vo veľkej konkurencii pražských klubov. V danom ročníku Nitra ukončila sezónu napokon na celkovom 8. mieste. Predovšetkým v rámci domácich zápasov odohrala nejeden kvalitný zápas, čím si získala obdiv svojich fanúšikov. Proti Bohemiansu Praha v premiérovom domácom stretnutí zaznamenal Moravčík svoj prvý gól a to razantnou strelou spoza šestnástky. Vo vtedajšom tíme pôsobili popri Ľ. Moravčíkovi hráči ako Peter Palúch, Ladislav Molnár, Ivan Ondruška, Ján Harbulák, Michal Hipp, Kamil Chatrnúch, Jozef Czuczor, Marek Mikuš, Jaroslav Dekýš, Juraj Molnár, Peter Hovorka, Zoltán Molnár, Róbert Jež, Ivan Horniš, Karol Herák, Eduard Gajdoš, Dušan Borko, Ľubomír Mihók, Milan Lednický, Róbert Barborík a František Halász (Mazár, 2010).

Smerovanie a kariérny športový rast u Ľubomíra Moravčíka napredoval predovšetkým pod vedením známeho futbalového odborníka a trénera Milana Lešického.

Ľ. Moravčík sa vypracoval v priebehu niekoľkých nasledujúcich ligových sezón medzi popredných hráčov ligy. Ako hráč disponoval predovšetkým výbornou technikou, univerzálnou prácou ľavej a pravej dolnej končatiny, výbušnosťou, dobrým čítaním hry, nebojácnosťou a primeranou, „zdravou“ športovou agresivitou. Charakteristickým v jeho hernom prejave bolo aj rodené komedianstvo (Mazár, 2010).

Aj vďaka nemu bola vtedy TJ Plastika Nitra na svojom vzostupe. Primerané zložené mužstvo dokázalo vyhrávať kľúčové stretnutia, následne vďaka tomu v sezóne 1988/1989 obsadilo v klubovej histórii tretie miesto v ligovej tabuľke a vybojovalo si tak pozvánku do pohára UEFA. V prvom kole pohára UEFA odohrala Plastika Nitra zápas proti klubu FC Köln (Nemecko) a hoci zápasy skončili prehrou a remízou Nitry (1:4, 0:0), najužitočnejším hráčom Nitry bol Ľ. Moravčík. (Mazár, 2010).

5 PÔSOBENIE ĽUBOMÍRA MORAVČÍKA V ZAHRANIČÍ

Ľ. Moravčík, okrem pôsobenia v rámci Československa, pôsobil aj v mnohých popredných zahraničných tímoch. Jeho snaha po napredovaní ho neustále viedla až za hranice Slovenska. Jedným z dôvodov jeho motivácie pôsobenia v zahraničí bola najmä zmena prostredia, primerané ohodnotenie jeho futbalového talentu a finančné zaopatrenie (Magda, 2009).

5.1 AS Saint Étienne

Na začiatku svojej zahraničnej futbalovej kariéry, v rokoch 1990 až 1996, pôsobil Ľ. Moravčík vo Francúzsku, v klube AS St. Étienne. K tomuto postupu mu napomohlo stretnutie s podnikateľom Petrom Kovarčíkom, ktoré sa uskutočnilo v lete 1989. Známosť s P. Kovarčíkom mala priaznivý vplyv na Moravčíkov futbalový vývin (Mráz, 2001).

Na majstrovstvá sveta do Talianska sa reprezentačné mužstvo neprebojovalo. Vďaka svojim stykom, navrhol P. Kovarčík mladému a talentovanému Ľ. Moravčíkovi pôsobenie v poprednom zahraničnom mužstve. Ponúkol mu dobré finančné ohodnotenie a život na vysokej úrovni aj pre jeho rodinu. Spomínaným zahraničným klubom mal byť Dynamo Kyjev, čo by mu prinieslo pôsobenie v európskych pohároch a prípadný postup do Realu Madrid. Pre Ľ. Moravčíka, ktorý mal vtedy len 22 rokov a za sebou mnoho ligových štartov a ešte málo reprezentačných stretnutí, predstavovala táto ponuka značnú výzvu (Zeman, 2001).

Obrázok 2. L. Moravčík v drese Saint Étienne (habilidadespesefifa.blogspot.com 2020)

S touto ponukou nadobudol L. Moravčík inšpiráciu a zacítil povzbudenie do ďalšej futbalovej kariéry. Uvedomil si, že o takejto príležitosti, aká sa mu naskytla, väčšina jeho hráčskych kolegov len snívala. Písal sa rok 1989, pár mesiacov pred nežnou revolúciou. Nakoniec síce L. Moravčík do tímu Realu Madrid nepatril, no naskytli sa mu hráčske ponuky z rôznych nemenejdôležitých zahraničných mužstiev európskeho futbalu. Kooperácia s P. Kovarčíkom pokračovala aj naďalej, čo potvrdili podpisom zmluvy, za ktorú bolo L. Moravčíkovi vyplatených 200 000 korún v západonemeckých markách. Stali sa z nich pracovní spojenci, no vítali sa aj na spoločenských akciách, napríklad na výstave výtvarných diel manželky bývalého šéfa Telemundi, Kovarčíka (Zeman, 2001).

Prvýkrát sa tam L. Moravčík stretol s Antonom Ondrušom, ktorého najal P. Kovarčík s cieľom vyrokovania prestupu do adekvátneho futbalového klubu, vhodného na ukončenie jeho úspešnej kariéry. Na majstrovstvách sveta, ešte pred štvrtfinálovými stretnutiami, ho navštívil prezident André Laurent s manželkou i vrcholnými predstaviteľmi tohto francúzskeho klubu. Vzhľadom na Moravčíkovu neznalosť francúzskeho jazyka, mu spoločnosť robil A. Ondruš. Moravčík sa snažil ukázať svoje hráčske schopnosti pred predstaviteľmi francúzskeho tímu, v najlepšom možnom svetle (Zeman, 2001).

Napriek ponuke hrať v klube s Vladimírom Weissom, s ktorým si rozumeli, sa nakoniec rozhodol stať futbalistom St. Étienne a zavrhol tak ponuky z iných hráčskych klubov. Vo Francúzsku štartovala najvyššia liga 14 dní po majstrovstvách sveta. L. Moravčík podpísal zmluvu s francúzskym klubom, nakoľko nadobudol jasné presvedčenie o tom, že táto špecifická možnosť mu umožní spraviť krok vpred a odísť z Nitry. Utvrdilo ho v tom aj stretnutie s P. Kovarčíkom (Nechala, 2009).

Pre prestupy hráčov do zahraničia platili v tom čase v Československu prísne normy. Všetko bolo priechodnejšie, až keď padol socializmus a nastúpila demokracia. Nelúčilo sa mu však ľahko a jeho rozlúčka prebehla veľmi emotívne. „Vedel, že manželka príde o týždeň za ním, no ťažko sa mu rozchádzalo s rodičmi a najviac mu prišlo ľúto, keď navštívil svojich krstných rodičov. Majú tri deti, s ktorými vyrastal odmalička“ (Zeman, 2001, s. 56).

V nedeľu 8. júla 1990 mu jeho hráčski kolegovia a ďalší priatelia prichystali v rodných Mlynárčiach rozlúčkovú hostinu. Nechýbal ani rozlúčkový zápas, ktorého sa zúčastnilo viacero skalných fanúšikov. Moravčíkov tím vyhral 7:2, pričom on sám zahviezdil s troma gólmi. Uviedol, že vôbec nie je jednoduché opustiť vlastný štát, mesto, rodinu, blízkych spoluhráčov a kamarátov. Odchádzal do nového prostredia, kde vôbec nikoho nepoznal a neovládal cudzí jazyk. Toto rozhodnutie postavil na pevnom základe svojho racionálneho uvažovania. Bola to pre neho najlepšia voľba ako napredovať vo vlastnej futbalovej kariére. Zvykol si na existenciu v zahraničí, pričom ani raz na svoju Nitru nezabudol (Mráz, 2001).

*Tabuľka č. 1. Štatistika L. Moravčíka pri jeho pôsobení v Saint Étienne
(footballdatabase.eu 2020)*

Saint / Étienne						
Sezóna	Zápasy	Góly	Odohraná minutáž	Výhry	Prehry	Remízy
1990/1991	44	9	3813	39%	43%	18%
1991/1992	37	5	3247	38%	38%	24%
1992/1993	46	8	4116	37%	20%	43%
1993/1994	39	5	3449	33%	31%	36%
1994/1995	37	5	3248	22%	43%	35%
1995/1996	44	8	3820	25%	39%	36%

5.2 SC Bastia

Príležitosť Ľ. Moravčíkovi opäť dala Bastia. Jeho účasť v tíme SC Bastia trvala v rokoch 1996 až 1998. V druhej časti sezóny jej chcel túto príležitosť patrične vrátiť a pomôcť jej dostať sa do futbalovej Európy, čo sa tímu v minulej sezóne nepodarilo dosiahnuť. Ľ. Moravčík tvrdo trénoval a opäť sa ukázal na ihrisku v ligovom zápase. Mnohí ho od tvrdého tréningu odhovárali, nakoľko mu odporúčali liečiť sa zo zranenia zlomenej nohy a nezaťažovať ju. On sa však cítil dobre, noha ho neobmedzovala a futbal mu už chýbal. Napriek svojmu odhodlaniu nehodnotí tento návrat za ideálny. Tím hral úspešne, cez Intertoto Cup prešiel do Pohára UEFA. Po Moravčíkovom nástupe prehrali tri zápasy po sebe. Napriek spoluúčasti ostatných hráčov, prehry dával za vinu sebe a cítil sa frustrovaný (Ondrejčka, 2010).

V tomto náročnom období a po pripisovaní prehíer sebe, mal neskôr výmenu názorov so svojim trénerom Antonetim, ktorého si veľmi vážil a do súčasnej doby ho pokladá za najlepšieho trénera, akého vôbec zažil vo francúzskej lige. Po tejto prudkej výmene postojov mu tréner v afekte uviedol, že v prípade jeho nespokojnosti, môže odísť z mužstva. Ľ. Moravčík sa rozhodol nezúčastňovať tréningov (Zeman, 2001).

Istú dobu odpočíval v blízkosti rodiny a neprestajne uvažoval, čo ďalej. Po dvoch problematických zlomeninách a vyššiemu veku, nebolo jednoduché sa vrátiť späť na ihrisko. Chcel si psychicky oddýchnuť, zatiaľ čo v klube jeho neprítomnosť ospravedlňovali zraneniami (Ondrejčka, 2010).

Ako Ľ. Moravčík neskôr uviedol, tak: *„Zložil ma fakt, že som sa štyri mesiace ako blázon chystal na návrat, staral sa o formu a keď som nastúpil, vôbec mi to nešlo. Z toho som bol nervózny, chýbala mi chuť. Vybral som si voľno bez súhlasu klubu a trénera. Bolo však jasné, že sa vrátim a nájdeme spoločné nejaké spoločné riešenie“* (Zeman, 2001, s. 73). Prezradil reálny dôvod vlastného futbalového štrajku. Po týždni oddychu sa vrátil na futbalový tréning na kolieskových korčuliach, čo značne zabavilo hráčov ako aj jeho trénera Antotetiho. S trénerom si zorganizovali stretnutie, kde si objasnili mnohé záležitosti, na ktoré mali rozdielne názory. Po dvoch zraneniach Moravčík trval na tom, aby jeho určitý význam hry i funkcia v tomto tíme zmenili (Zeman, 2004).

Vytvorila sa z toho snaha po zmene štýlu a obaja pristúpili k dohode. Tréner v najbližšom zápase zmenil svoju taktiku a hlavné úlohy L. Moravčíka na ihrisku. Moravčíkovi sa aj psychicky uľavilo, keď jeho tím zdolal doma Monako 1:0. Priaznivo na neho pôsobilo aj vydiskutovanie si s trénerom viacerých ťaživých záležitostí. Všetky zápasy nedopadli podľa predstáv, no Bastia si vybojovala pozíciu v Intertoto Cupe a tím zvýšila nádej na účinkovanie v Pohári UEFA (Zeman, 2001).

Moravčík si však systematicky kládol otázku o svojej budúcnosti. Cítil zodpovednosť voči Bastii, nakoľko ho vždy podržala, keď mal problémy. Rozhodol sa pre ročnú futbalovú prestávku, hoci mal len 33 rokov. Uvažoval však, že potom bude vo futbale ešte pokračovať, nakoľko bol futbal jeho život. V Bastii mu dali zmluvu len na rok, nakoľko na dlhšiu sezónu mu ju aktuálne predĺžiť nevedeli. Vzhľadom na jeho vek však ročnú zmluvu nemohol akceptovať (Zeman, 2004).

*Tabuľka č. 2. Štatistika L. Moravčíka pri jeho pôsobení v SC Bastia
(footballdatabase.eu 2020)*

Bastia						
Sezóna	Zápasy	Góly	Odohraná minutáž	Výhry	Prehry	Remízy
1996/1997	26	7	2091	46%	27%	27%
1997/1998	19	3	1606	32%	37%	32%

5.3 Celtic Glasgow

V tíme Celtic Glasgow pôsobil L. Moravčík štyri sezóny, v rokoch 1998 až 2002. Celtic predstavoval pre Moravčíka ideálnu príležitosť, od pamätného víťazstva nad Rangers. Fanúšikovia ho veľmi chválili a on si intenzívne obľúbil Škótsko, Celtic, štadión v Celtic Parku, fanúšikov a neopísateľnú atmosféru. Vôbec mu nevadil ani fakt, že slnečné a teplé Francúzsko, kde sa cítil už s celou rodinou ako doma, zamenil za upršané Škótsko. Bol si však vedomý, prečo sa sem presťahoval. Do Glasgowa prišiel za futbalom a nie kvôli tomu podnebiu. Ako neskôr uviedol: „*Nepopiera, že mimo futbalový život je vo Francúzsku príjemnejšie, no v Glasgowe všetko vyvažuje skutočnosť, že Škóti sú príjemní a milí ľudia a ich väzba k futbalu je perfektná*“ (Zeman, M., 2001, s. 87).

Je iba málo štátov, kde futbal ľudí spája a toto dokonale napĺňalo potreby L. Moravčíka. Celtic mali ľudia radi. Aj v St. Étienne existovala v hľadisku špecifická atmosféra, fanúšikovia mali rovnako radi vlastný klub, ale najviac vtedy, keď sa v tíme vyhrávalo. V čase prehier a nezdarov vzťahy pomerne zoslabli. Glasgowskí fanúšikovia vlastný klub neopustia nikdy a to ani v prípade prehier. Sú mu oddaní a verní (Zeman, 2004).

Obrázok 3. L. Moravčík v drese Celtic Glasgow (thesefootballtimes.co 2020)

Moravčík uviedol Škótsko ako jednu zo svojich dvoch najpodstatnejších zahraničných zastávok, v ktorých trávil väčšinu času. Mnohokrát uviedol, že je to neopísateľný pocit byť futbalistom Celticu. V klube zotrval aj štvrtú sezónu, napriek tomu, že niekoľko mesiacov seriózne rozmýšľal o ukončení futbalovej kariéry v čase, keď mal 33 rokov. Práve túto časť jeho futbalovej kariéry považuje za jednu z tých najlepších. Najviac ho očarilo, že je štadión vždy takmer vypredaný. Hľadisko je takmer vždy plné, aj keď bude hrať Celtic tri zápasy za týždeň. Klub predá zvyčajne na ligu pred sezónou 52 tisíc permanentiek (Ondrejčka, 2010).

L. Moravčík bol vždy v Celtiku začlenený do základnej zostavy pri akomkoľvek trénerovi. Slovenský reprezentant aj vo veku, keď sa už mnohí so svojou športovou kariérou rozlúčili, počúval na vlastnú adresu pozitívne ohlasy a zo všetkých strán chvály. Nástupca J. Vengloša v Glasgowe, tréner J. Barnes, býval vždy lakomý na akékoľvek uznanie na adresu svojich hráčov. V prípade Moravčíka však urobil výnimku. Spoluhráči vedeli hodnotiť jeho kvality najefektívnejšie, nakoľko sa im s ním veľmi dobre hralo a mnohokrát im nachystal gólové situácie. Rovnako aj Paul Lambert, ktorý prestúpil do Celticu z Borussia Dortmund, hovoril o Moravčíkovej nadštandardnej technike. V Dortmunde mal tento hráč príležitosť hrať s mnohými hviezdami, ale efektívnejšieho obojnohého futbalistu nikdy predtým nevidel (Mazár, 2010).

O Moravčíkovi nemal žiadne informácie ani M. O'Neill, keď prebral trénerskú pozíciu v Celticu. V jednom z úvodných stretnutí ho postavil ako najkrajnejšieho stredopoliara na pravú stranu. Neskončilo sa to však pozitívne. Moravčík utekal dopredu a dozadu v priebehu celého zápasu. Po skončení zápasu ho tréner nepochválil a nebol s jeho výkonom vôbec spokojný (Ondrejčka, 2010).

L. Moravčík pochopil, že má tréner pravdu. Zdržal sa preto akýchkoľvek, emotívnych prejavov a po dvoch dňoch spolu všetko prebrali. Povedal mu, kde je podľa neho jeho pozícia na ihrisku a ako môže tímu svojím umením najviac pomôcť. M. O'Neill si ho všimavo vypočul, prijal to a vyslovil mu poďakovanie za úprimnosť. Od toho momentu bola ich kooperácia prospešná. Hoci Moravčík už zvažoval o odchode z Glasgowu, no tréner ho napokon prehovoril, aby podpísal zmluvu aspoň na ďalší rok (Mazár, 2010).

Na jeseň, v roku 2000 bol neustále nasadzovaný na ihrisko. Uzdravili sa však iní hráči a tím sa rozrástol o nové posily, čo posúvalo Ľ. Moravčíka frenkventovanejšie na lavičku. Bolo pre neho ťažké sa s týmto faktom vyrovnáť (Ondrejčka, 2010).

Pociťoval nespravodlivosť, nakoľko dovtedy na ihrisku podával výborné výkony, čo aj to potvrdzovali pochvalné uznania viacerých jeho spoluhráčov. Na ihrisko však staval tréner skôr behavých a mladých hráčov a Ľ. Moravčíka, najstaršieho hráča kádra, nechával na lavičke. Lepšie možnosti však pre Ľ. Moravčíka predsa len nastali. Jeho tím znova vyhrával a jemu sa opäť naskytli nové príležitosti. Hral najmä v tých najpodstatnejších zápasoch, pričom strieľal aj dôležité góly. Táto skutočnosť ho usvedčila, že na ihrisko je právom nominovaný a stále môže ponúknuť mužstvu svoj prínos. V sezóne Celticu odohral päťdesiat zápasov. Sám však uznal, že v jeho veku už nie je možné odohrať každý zápas v plnej minútáži (Mazár, 2010).

Káder futbalového klubu Celtic bol široký. Ľ. Moravčík, napriek tomu, nastúpil v štyridsiatich zápasoch v sezóne a len výnimočný švédsky útočník Henrik Larsson, najlepší strelec Európy v predošlom ročníku, dosiahol väčší sumár gólov v glasgowskom drese ako samotný Ľ. Moravčík. Ľ. Moravčík si ich pripísal štrnásť, čo pokladal za obrovský triumf (Zeman, 2004).

Na základe tohto uznania mu príležitostné sedenie na lavičke nevadilo. V inom klube by funkciu náhradníka pravdepodobne zvládol len ťažko. Iba v Celticu, kde je sedem reprezentantov a hráčov, ktorých sa trhovacia cena vtedy pohybovala približne v stá miliónoch, nie je vôbec pre samotného Moravčíka žiadna hanba, keď zostal niekedy sedieť na lavičke (Zeman, 2004).

Celtic v rámci domáceho pôsobenia vyhral všetko, čo sa dalo, vtedy dosiahol triple: vyhral ligu, ligový i Škótsky pohár. Ľ. Moravčík sa už 15 rokov pohybuje v tom najvyššom futbale, pričom prvýkrát zažil potešenie z ligového majstrovského titulu. Cítil sa byť toho súčasťou, tešil sa z atmosféry a oslavy fanúšikov klubu. Práve daný triumf potvrdil jeho ďalšie rozhodnutie, že ešte aspoň jeden rok odohrá za Celtic (Zeman, 2004).

Ľ. Moravčík považoval za adekvátne vykonávať robotu, za ktorú bol primerane finančne ohodnotený. Treba však uviesť, že na základe mnoho situácií vo svojej kariére nedocielil všetko, čo chcel. V Celticu sa mu šanca zahrať si Ligu majstrov naskytla, čo bol ďalší dôvod prečo zostal v tíme Celticu. Svoje rozhodnutie neolutoval, lebo nastúpil proti

FC Juventus Turín. Postavil sa zoči-voči viacerým vtedajším slávnym futbalistom. Ako predtým z Manchestru, proti Davidovi Beckhamovi. Nevedel si svoj život bez futbalu predstaviť. Vytváral a ovplyvňoval ho samotný futbal. S radosťou zakaždým zabával seba samého i svojich fanúšikov. V Glasgowe mnohí diváci poznali, keď sa lopty ujal Moravčík, vtedy vždy predviedol niečo nádherné. Stal sa obľúbencom tribún Celticu (Mazár, 2010).

Tabuľka č. 3. Štatistika L. Moravčíka v Celtic Glasgow (footballdatabase.eu 2020)

Celtic Glasgow						
Sezóna	Zápasy	Góly	Odohraná minútáž	Výhry	Prehry	Remízy
1998/1999	14	6	1157	71%	14%	14%
1999/2000	36	8	2746	56%	31%	14%
2000/2001	37	12	2007	73%	11%	16%
2001/2002	30	6	1752	77%	17%	7%

5.4 Ukončenie kariéry a futbalové úspechy

„Musím urobiť pre mužstvo viac. Očakáva sa to odo mňa, preto ma sem vzali. Budem na sebe viac pracovať“ (Zeman 2004, s. 44).

Ani na začiatku kariéry, ani keď docielil vrchol svojej futbalovej kariéry, tie slová nepovedal. Ten čas nastal. až vo chvíli, keď mal 37 rokov, keďže už vedel, že z profesionálneho futbalu je prakticky na odchode (Zeman 2004).

Z Celticu prestúpil v lete 2002 do japonského mužstva JEF Ičihara. Po úvodnom zápase neskrýval sklamanie. Nebol spokojný ani s vlastným výkonom, ani s výsledkom tímu, keďže jeho tím podľahol Nagoji 3:4. Futbal bol jeho vášňou, v momente jeho nástupu na trávnik, v reprezentačnom či klubovom drese, v kvalifikácii či v prípravnom zápase, zakaždým odovzdal to najlepšie, zakaždým chcel byť lepší a vyhrávať (Mazár, 2010).

Bol tým futbalistom z Mlynáric, ktorý aj v ostatnom zápase vlastnej výbornej kariéry, bez lopty neobsedel a ktorý sa na každý zápas neprestajne tešil. Častokrát povedal, že futbal ho nielen živí, ale dokonca sa na ňom neprestajne zabával. Mal v živote šťastie, že sa jeho zamestnaním stala jeho najväčšia zábava (Ondrejčka, 2010).

V ostatnom desaťročí predošlého storočia a v úvodných sezónach ďalšieho sa nemohol pochváliť nik z generácie slovenských futbalistov takou zápasovou bilanciou ako Ľ. Moravčík. Pôsobil vo francúzskej, škótskej, československej, japonskej i nemeckej lige. Ibaže až do roku 2001 musel vyčkávať na slovenský titul futbalistu roka, pričom ho v Československu získal už roku 1992. V 36 rokoch sa mu napokon podarilo docieľiť tento triumf, po ktorom dovtedy túžil. Prijímal viaceré poďakovania a gratulácie od mladších futbalistov a ospravedlňoval sa im, keď preberal víťaznú trofej (Mazár, 2010).

Titul najlepšieho futbalistu získal v dvoch štátoch, čo v rámci Slovenska zostane nepochybne veľkou výnimkou. V prvom prípade, ešte pred rozpadom bývalého federálneho štátu a po druhýkrát v roku 2001 (Ondrejčka, 2010).

Dával najavo, že titul najlepší slovenský futbalista roka pokladá za vďaku za svoje výkony. Každým rokom stále prináležal k tým najlepším, takže toto ocenenie chcel získať aspoň raz. Na konci kariéry to pre neho predstavovalo veľké prekvapenie. Mnohé roky mal futbalovo veľmi kvalitné, napríklad, keď hral za St. Étienne. Toto mužstvo sa však v domácej súťaži nevyskytlo na popredných miestach (Zeman, 2004).

Prvým veľkým prestupom slovenského futbalistu do zahraničia, bol jeho odchod z Nitry. Dlho sa spájalo meno Moravčík s francúzskym futbalom, nakoľko v ňom pôsobil v rámci Francúzska 8 rokov. Rok 1992 bol nesmierne úspešný. Ľ. Moravčík odmietol ponuku Bernarda Tapiho, vtedajšieho popredného futbalového šéfa, ktorý mu dal ponuku do najlepšieho klubu Olympique de Marseille. V danom roku sa stal Ľ. Moravčík najlepším zahraničným futbalistom francúzskej ligy. Pre France Football vtedy uviedol, že táto pocta dokazuje, že niečo už docielil, pretože keď do St. Etienne prišiel, nik ho nepoznal (Ondrejčka, 2010).

Neskôr však oľutoval, že ponuku od Tapiho odmietol. Tie najťažšie momenty ho však ešte len čakali. Október 1996, keď hrával za Bastiu, sa mu stal osudným. Zranil sa v zápase s Monacom a liečba jeho zlomenej nohy trvala 133 dní. Po návrate sa ukázalo, že jeho noha nebola primerane zrastená, zranenie sa znovu obnovilo a on vypadol z aktívneho

futbalu na ďalších 120 dní. V jeho pokročilom veku 30-tich rokov mu na návrat do profesionálneho futbalu nedávali veľa šanci. On však pôsobil neskôr v škótskom klube Celtic Glasgow, napriek mnohým situáciám tam odohral štyri výborné sezóny. S týmto známym tímom na konci vlastnej futbalovej kariéry docielil svoje dva majstrovské ligové tituly. Celtic sa stal reálnym vrcholom jeho futbalovej kariéry aj keď mal predtým viacero úspešných sezón (Zeman, 2004).

M. O'Neil, jeden z úspešných a akceptovaných trénerov, ktorý v Celticu prakticky počas svojho pôsobenia viedol E. Moravčíka ho vystihol takto: *„Lubo je vo všetkých aspektoch pravý profesionál, ktorý futbal miluje. Najradšej by hral každú minútu v roku. A jeho najväčšia prednosť? Niet na svete veľa hráčov, ktorí majú také dve fantastické nohy ako on“* (Zeman, 2004, s. 46).

Celtic si Moravčíka, ako sme už viackrát uvádzali, pomerne obľúbil. Bol to jeden z tímov, v ktorom E. Moravčík rád pôsobil a hrával. Na štadióne Celtic Parku, ktorý bol zakaždým vypredaný, ho očarilo predovšetkým perfektné prostredie a on sa stal obľúbencom fanúšikov Celticu. Na jeho počesť zorganizoval klub Charity dinner v roku 2001. Večeral spolu s fanúšikmi i vedúcimi predstaviteľmi klubu, v jednom z glasgowských hotelov. Na tejto večeri bolo prítomných viac ako 1000 fanúšikov. Za večeru s Moravčíkom musel každý fanúšik zaplatiť a tento finančný výnos smeroval na dobročinné úmysly. Za Moravčíkove kopačky, v ktorých stretil dva góly v zápase proti glasgowskému rivalovi Rangersu a v ktorých zahral vynikajúci zápas v Lige majstrov proti Juventusu, zaplatí jeden z fanúšikov umenia slovenského futbalistu necelých 11 tisíc libier (Zeman, 2004).

V tej fáze sa suma pohybovala k miliónu, v prepočte na slovenské koruny. Tieto kopačky však už boli staré a ako uviedol, už by v nich istotne nehral. O Moravčíkovej obľúbenosti svedčí aj skutočnosť, že v Škótsku o ňom natočili film a k tomu vyšiel i anglický preklad jeho monografickej knihy s názvom *Milovaný a nenávidený*. Tréner i funkcionári ho neprestajne presviedčali, aby stále zostal, keď sa na jar 2002 v Celticu rozhodol skončiť. Aj keď sa mu z Glasgowa neodchádzalo jednoducho, vlastne rozhodnutie už nezmenil. Viaceré rozlúčky sprevádzali Moravčíka v priebehu ostatných rokov jeho futbalovej kariéry (Ondrejčka, 2010).

Naposledy si obliekol slovenský reprezentačný dres v roku 2000 na Tehelnom poli po bezgólovom zápase s vtedy silným Švédskom. Pri odchode z kabíny oznámil novinárom, že končí. Obdobné oznámenie novinárom predniesol v máji 1995 v prvej kvalifikácii, pri prehre v Poľsku. Lenže možnosti v auguste už boli úplne rozdielne a Moravčík bol pripravený hrať pod vedením Jozefa Jankecha. Nikdy však vtedy neuviedol, že v reprezentácii končí. Svoje oznámenie o ukončení kariéry neskôr dovysvetlil, že mal na mysli len prestávku. Vtedy si doprial voľno dva mesiace (Ondrejčíka, 2010).

Mnohí uviedli, že Moravčík si po bezgólovom zápase so Švédskom všetko rozmyslí. Neskôr ho trápilo s akým postojom vlastne rozhodnutie oznámil. Reagoval impulzívne a unáhle, čo však nebolo pre neho nezvyčajné. Ako dodal vtedy mal ísť za svojím trénerom, podať mu ruku a uviesť mu skutočnosť, že už za Slovensko hrať nebude. Vtedy reagoval pod dosahom viacerých pocitov, ale nebol nijako urazený ani sa na nikoho nehneval. V danom zápase už nemal radosť a potešenie z hry a cítil, že už nemá na mužstvo svoj vplyv (Magda, 2009).

Porozumel, že už ďalšej generácií patrí kvalifikácia na majstrovstvá do Japonska a Kórey. Až neskôr uviedol fakt, že ešte mohol mužstvu pomôcť, no už len ako náhradník. Ako futbalový hráč, ktorý je schopný vybehnúť na zápas a za dvadsať minút niečo vymyslieť, prípadne streliť dôležitý gól (Mazár, 2010).

Doma naňho nikdy nezabudli, aj keď pôsobil v zahraničných kluboch skoro 13 rokov. V Nitre, v máji 2002, mu na jeho prekvapenie zorganizovali dojímavú rozlúčku. Nitriansky štadión bol znova po dlhej dobe zaplnený. Prvý polčas rozlúčkového zápasu odohral Moravčík v modrom nitrianskom drese s číslom 6 a druhý polčas v červenom, československom drese s číslom 11. Oslavy mu prichystali jeho skalní fanúšikovia. Ako dodal, netušil vôbec, aký vie byť nitriansky divák vďačný. Škoda, že už končí (Magda, 2009).

Odohral vlastný rozlúčkový zápas a napriek tomu išiel do Japonska, kde ukončil svoju aktívnu hráčsku kariéru. Od začiatku tvrdil, že jeho účinkovanie v Ičihare je len formálne. Zmluva bola vtedy podpísaná na 6 mesiacov, avšak v tíme skončil skôr. Poranil si členok v jednom zo zápasov na tréningu a nechcel sa ďalšiu fázu krátkodobého pobytu uzdravovať. Prišiel kvôli futbalovému stretnutiu, nie rehabilitáciám. Mohol nadobudnúť všetko, na čo mal v zmluve a aj v klube ďalej pôsobiť, lenže on sa rozhodol inak. Zriekol

sa troch platov a uvedomil si, že nie je všetko o financiách. V roku, keď sa stal na Slovensku kráľom slovenského futbalu zanechal aktívny futbal (Mazár, 2010).

Odstúpil, v najlepšom čase, keď stál na svojom vrchole. Ako uviedol, pripravoval sa na ten deň, nakoľko raz musel bohužiaľ prísť. Nie je hlavné, či o mesiac skôr, alebo neskôr. Zato čo dosiahol vo svojom futbalovom živote bol vďačný rodine a Bohu (Ondrejčka, 2010).

6 REPREZENTÁCIA

L. Moravčík pôsobil v Československej reprezentácii v rokoch 1987–1993 a rovnako bol aj členom Slovenskej reprezentácie v rokoch 1994–2004 (Ondrejčka, 2010).

Na premiérový zápas v reprezentácii sa L. Moravčík veľmi tešil. Bol vtedy jediný hráč zo slovenského klubu v zápase. Dokonca mu vtedy novinári povedali, že bol prvý po piatich rokoch. Pre neho samotného to znamenalo prekvapenie. Vtedy trénoval ČSSR lodivod Josef Masopust, ktorý mu dal príležitosť na základe výkonov v olympijskom tíme ČSSR. Darilo sa L. Moravčíkovi aj v lige. Ako uviedol, ligu začal hrať chvíľu predtým, neskôr hral za olympionikov, potom prišlo áčko (Staško, 2018).

Jeho premiérový debut v ČSSR sa konal proti Walesu, pričom sa vtedy hralo o veľa. Wales mal príležitosť postúpiť, ČSSR už nie, vedúcim tímom v tabuľke bolo Dánsko. Z toho, že ČSSR Wales porazilo, mali najväčšiu radosť hlavne Dáni, pretože postúpili na Majstrovstvá Európy v roku 1988 (Staško, 2018).

*Obrázok 4. L. Moravčík v drese ČSSR proti Portugalsku v roku 1989
(isport.blesk.cz 2020)*

Ako uviedol L. Moravčík, bol súčasťou áčka, ale možno ešte viac bol súčasťou olympijského tímu ČSSR. Na futbalový turnaj OH 1988 síce ako ČSSR nepostúpili, ale

zúčastnili sa na mnohých turnajoch – v Malajzii, v Južnej Kórei, na Kanárskych ostrovoch. Ľ. Moravčík mnoho rokov nebol ani na dovolenke, nakoľko mal stále futbalové povinnosti. Ak však chcela reprezentácia dosiahnuť úspech, musela odohrať čím viac zápasov (Staško, 2018).

S reprezentačným áčkom Ľ. Moravčík postúpil na Majstrovstvá sveta v roku 1990, kedy sa menila futbalová ako aj spoločenská situácia. Vtedajšia doba bola veľmi hektická. Kvalifikácia končila na jeseň. V čase, keď prišiel 17. november 1989, hrali ako reprezentácia v Portugalsku. Stretnutie sa skončilo bezgólovou remízou, čo na postup stačilo. Ľ. Moravčík vtedy navštevoval vysokú školu, spoločenské vzťahy sa samozrejme menili aj tam, vtedy však začal chápať, čo prevratné sa deje (Staško, 2018).

V úspešnej kvalifikácii Ľ. Moravčík prvýkrát skóroval za reprezentáciu Československa. Gól dal Švajčiarom, tím ČSSR zvíťazil 3:0. Ako vtedy uviedol Ľ. Moravčík, tak dva góly strelili v úplnom závere zápasu, najskôr zaznamenal 2 góly Skuhravý, potom on. Boli pomerne podstatné, čo znamenalo, že v Portugalsku by mohli prehrať aj 0:3 a postupovali by, ale nakoniec toto stretnutie zremizovali (Staško, 2018).

Za ČSFR v Taliansku v roku 1990 pôsobil na majstrovstvách sveta. Nastúpil vtedy vo všetkých piatich zápasoch československého tímu. V tom najkľúčovjšom, štvrtfinálovom zápase proti Nemecku ho fauloval Pierre Littbarski v pokutovom území, ale rozhodca Kohl vylúčil pre vlastnú unáhlenú reakciu (vykopnutie kopačky) práve Ľ. Moravčíka (Ondrejčka, 2010).

V prípade, že by sa rozdielne vyvinuli okolnosti zápasu s Talianmi, v ktorom im rozhodcovia neuznali gól, mohli postúpiť na majstrovstvách sveta aj ďalej ako do štvrtfinále. Ak by ho uznali, skončili by teoreticky na prvom mieste v skupine a boli by v inej situácii. Žiaľ, takto sa stretli s Nemcami a tí zároveň boli aj majstrami sveta. Ich tím pozostával zo zvučných mien skúsených futbalistov. Tím Ľ. Moravčíka tvorili futbalisti z československej ligy, zo Sparty Praha, Slávie Praha, len podaktorí hrali v zahraničí. Nemci boli v stretnutí nad ich sily (Staško, 2018).

V kvalifikácii na ďalšie MS sa jednalo o šampionát v USA v roku 1994, sa už z Moravčíkovho aspektu dohrávala pod hlavičkou RČS. Teda, reprezentácie Čechov a Slovákov, pretože federácia sa k 1. januáru 1992 rozdelila. Keby vyhrali v ostatnom zápase

v Belgicku, postúpili by na MS. Hral by na nich neexistujúci štát, čo by bola svetová rarita (Staško, 2018).

Po tomto zápase sa Moravčíkov tím vrátil z Bruselu a po slávnostnom obede sa rozlúčili a odcestovali domov. Vedeli, že to bol ich záverečný zápas a každý sa odvtedy koncentroval na to svoje. Bolo potrebné na túto situáciu okamžite zabudnúť a koncentrovať sa na ďalšiu futbalovú kariéru (Staško, 2018).

Za reprezentáciu Ľ. Moravčík vždy rád hrával keď bola možnosť. Môžeme ho označiť za nášho jedného z najlepších reprezentačných hráčov, ktorý kedy reprezentoval Slovensko (Ondrejčka, 2010).

Po rozpade Československa sa stal spolu s Dušanom Tittelom a Petrom Dubovským hlavným ťahúňom slovenskej reprezentácie. Reprezentoval 32-krát Slovensko a bol veľmi obľúbený na stupnici populárnosti. Ako najskúsenejší hráč sa stal aj kapitánom (Mazár, 2010).

Za československú a slovenskú reprezentáciu nastúpil spolu celkovo až 79-krát a strelil 13 gólov. Viac štartov mal v danom čase Moravčíkovho odchodu zo Slovákov na konte iba ďalší vynikajúci reprezentant, Miroslav Karhan (Mazár, 2010).

7 TRÉNERSKÁ ČINNOSŤ

V tejto kapitole si priblížime trénerskú činnosť Ľ. Moravčíka. Uvádzame kde všade ako tréner pôsobil Ľ. Moravčík.

7.1 Ružomberok

Hlavným orgánom ružomerského futbalu bol novopredstavený prezident klubu, Ľubomír Moravčík. Bývalý svetový futbalista sa tejto funkcie zhostil len dočasne. Po vzdaní sa Milana Fiľa totiž Ružomberok nemal svojho prezidenta. Všetko však viedlo k situácii, že vo vedúcich funkciách klubu nastane reorganizácia. V júni, v roku 2004 skončila zmluva hlavnému manažérovi Erikovi Bogdanovskému a na svoju žiadosť ukončil pôsobenie v tomto klube i generálny sekretár Julián Helko. V rámci novej štruktúry klubu pod Čebrat'om mali byť len dve vedúce riadiace funkcie a to prezident a generálny manažér. V najbližších týždňoch prišlo rovnako k doplneniu členov predstavenstva a dozornej rady (Svrček, 2004).

Želanie Ľ. Moravčíka bolo, aby Ružomberok prináležal k špičke I. ligy. Predpokladal, že po vlastnom návrate na Slovensko sa mu naskytne viacero ponúk. Ponuku z Ružomberka považoval za najlepšiu. Po telefonáte pána Fiľa a jeho žiadosti o osobné stretnutie potreboval Ľ. Moravčík istý čas na rozmyslenie. Napokon ružomerskú ponuku prijal. Príchod do Ružomberka považoval za záväzný od chvíle, keď si s pánom Fiľom navzájom podali ruky. Pre Ľ. Moravčíka je typické dodržanie slova. Dohodli sa na ročnom kontrakte (Svrček, 2004).

Fanúšikovia predpokladali, že sa Moravčík stane trénerom mužstva. Stal sa však vedúcim funkcionárom ružomerského klubu. Ako uviedol Moravčík, tak možno je to istým spôsobom rarita, že prvoligový klub bude mať prezidenta, ktorý ovláda techniky hry futbalu a s hráčmi si aj zatrénuje a občas povedie tréning. V jeho plánoch bolo uchádzať sa o trénerskú pro licenciú. Z tejto novej pozície sa môže na futbal pozrieť z iného pohľadu (Svrček, 2004).

Klub, ktorý dal ponuku Ľ. Moravčíkovi je stabilný, pričom existujú ľudia, ktorí chcú klubu ekonomicky pomôcť. Je si vedomý veľkej snahy klubu Ružomberok o získanie titulu. Perspektívni hráči mali možnosť tento titul získať. Viacerých z nich pozná, videl ich aj osobne hrať. Ľ. Moravčík si prial, aby Ružomberok obsadil popredné pozície v lige. V tej dobe nechcel hovoriť o prvom, druhom, treťom či štvrtom mieste. Futbal nie je o plánovaní a o číslach. Keďže Ružomberok je pomerne malé mesto, chcel, aby mužstva spoločne s klubom vytvorili jednu futbalovú rodinu. Aby sa Ružomberčania i ľudia z blízkeho prostredia tešili na futbal a existovali s ním. Na základe skúsenosti v zahraničí videl, že práve v Ružomberku by táto situácia mohla nastať a mohla by predstavovať prínos pre klub a jeho napredovanie (Svrček, 2004).

Neskôr sa stal Ľ. Moravčík trénerom Ružomberka. Séria piatich zápasov bez víťazstva v Corgoň lige prinútila manažment MFK Ružomberok k výmene na trénerskej pozícii. Vtedajšieho kormidelníka Ivana Hucka, ktorý bol pod Čebraťom od počiatku sezóny, poslali funkcionári na nútenú dovolenku. Vedením vtedy štvrtého tímu tabuľky bol daný doterajší druhý asistent, ktorým bol súčasne aj prezident klubu Ľubomír Moravčík (Denník Pravda, 2004).

Aj v dobe, keď pôsobil v klube ako asistent, sa pohyboval blízko tímu. Moravčíkovi asistoval aj tréner vtedajšieho staršieho dorastu Viliam Hyravý. V Ružomberku prišlo po jesennej časti prakticky k veľkým zmenám rovnako v hráčskom kádri. MFK po víťazstve v 11. kole na pôde Dubnice dosiahol iba 2 remízy a 3 prehry. Naposledy utrpel obrovskú porážku v Žiline pomerom 0:6 (Denník Pravda, 2004).

Zmena hlavného trénera v Ružomberku bola celkovo už štvrtou v danej sezóne najvyššej slovenskej futbalovej súťaže. Tou primárnou bol od 9. kola príchod skúseného Milana Lešického na pozíciu trénera v klube Spartak Trnava (vystriedal v pozícii trénera Jozefa Vukušiča). Po 9. kole skončil v pozícii hlavného trénera Interu Bratislava Jozef Barmoš, ktorého nahradil jeho vtedajší jeho asistent Karol Brezík. Tretia zmena na trénerskom poste sa vyskytla v Banskej Bystrici, keď sa namiesto Ladislava Molnára (manažment Dukly ho poslal od 1. novembra na mesačnú dovolenku) sa stal trénerom realizačného tímu vicemajstra jeho vtedajší asistent Jozef Prochotský (Denník Pravda, 2004).

Trénerská premiéra Ľ. Moravčíka nastala v zápase Ružomberok - Artmedia (1:1) V chladnom a studenom počasi potešil prítomných 2 050 divákov kvalitný futbal (Denník Nový čas, 2004). Tréner domácich, súčasne aj prezident MFK Ružomberok, prežíval tento svoj premiérový zápas naplno už od prvého zapískania. Ako tréner bol pomerne nervózny a súčasne bol zvedavý, ako to všetko dopadne. Ako však dodal, svojich zverencov pochválil, neurobili v zápase žiadne veľké a taktické chyby a predovšetkým vyzdvihol hru Jendrišeka, ktorý bol už v tom čase dva roky najlepším prvoligovým strelcom v doraste. V tomto zápase presvedčil Ľ. Moravčíka, že má na prvú slovenskú ligu (Denník Nový čas, 2004).

Hostujúci skúsený tréner Vladimír Weiss bol s remízou spokojný. Podľa neho to bol veľmi zaujímavý zápas, z obidvoch tímov bolo cítiť obrovskú a veľkú snahu po víťazstve. Domáci začali svoj zápas výborne, no potom následne hostia rozohrali svoju hru. Trénera Weissa tešil vedúci gól, no mrzela ho skutočnosť, že neudržali víťazstvo (Denník Nový čas, 2004).

Fanúšikov zaujímalo, či Ľ. Moravčík ako bývalý aktívny futbalista, nechcel z trénerskej lavičky vstúpiť na trávnik a pomôcť svojim zverencom. On sa však snažil svojich zverencov neprestajne povzbudzovať. Poďakoval im za perfektný výkon a za dobrý ligový zápas. Domáci tréner pochválil okrem Jendrišeka aj mladých hráčov Šventa a brankára Šavola (Denník Nový čas, 2004).

7.2 Dunfermline

Bývalý skvelý slovenský futbalový reprezentant Ľubomír Moravčík bol jedným z hlavných uchádzačov na uvoľnenú trénerskú stoličku v škótskom druholigovom tíme Dunfermline (Denník Sme, 2007).

Podľa viacerých článkov, napríklad článku publikovanom v britskom denníku The Courier, by prezident minulo sezónneho prvoligistu John Yorkston rád videl Moravčíka v úlohe pozícií nového trénera. Po odchode írskoho kormidelníka Stephena Kennyho z lavičky "Pars" malo záujem o túto pozíciu až skoro 40 uchádzačov, pričom 42-ročný Moravčík bol jediným nebritským trénerom z danej skupiny (Denník Sme, 2007).

Podľa The Courier sa v stredu malo zrealizovať stretnutie medzi bývalým hráčom Nitry, St. Etienne, Bastie, Duisburgu, Celticu Glasgow a japonského tímu JEF United Ičihara Čiba a prezidentom Dunfermline Yorkstonom. Ten uviedol skutočnosť, že idea angažovania Moravčíka do pozícií trénera jeho tímu sa mu dosť pozdáva. Aj keď podľa Yorkstona bola príležitosť, že možno mnohí z vedenia klubu by s touto myšlienkou nesúhlasili (Denník Sme, 2007).

7.3 Zlaté Moravce

Ľ. Moravčík, ktorý je štyridsaťdvaročný rodák z Nitry nahradil na tejto pozícií dovtedajšieho trénera Jána Rosinského, ktorému v rámci pôsobenia na trénerskej lavičke nepomohla ani záchrana nováčika 1. Slovenskej ligy medzi elitou. Rosinský navyše dokázal s týmto tímom v sezóne 2006/2007 prekvapivo zvíťaziť v Slovenskom pohári, vďaka tomu si ViOn zahral v danom ročníku 2007/2008 v Pohári UEFA, kde ho v 2. predkole vyradil víťaz tejto súťaže, ruský veľkoklub Zenit Petrohrad (Denník Sme, 2008).

Rokovania s manažmentom Zlatých Moraviec boli podľa Ľ. Moravčíka veľmi odborné a s majiteľmi klubu sa dohodli. Predpokladal, že zmluvu podpíše aspoň na rok. Dostal príležitosť trénovať mužstvo najvyššej súťaže, čo si veľmi vážil. Veril, že mužstvo vytvorí dobré interné vzťahy a budú sa tešiť z kolektívnych úspechov (Denník Sme, 2008).

Okrem Moravčíka boli uchádzačmi na pozíciu hlavného lodivoda Zlatých Moraviec aj Štefan Zaťko a Ivan Galád. Rozhodnutie pre zmenu trénera nebolo ľahké. Pána Rosinského, ako uviedol majiteľ klubu, si veľmi vážia, lebo odviedol pre tím perfektnú

prácu. Prežili spoločne tri nádherné sezóny a patrí mu obrovská vďaka, uviedol majiteľ FC ViOn Viliam Ondrejka (Denník Sme, 2008).

V Zlatých Moravciach by malo prísť k zmene trénerských funkcií. Spolu s bývalým hráčom Nitry, St. Etienne, Bastii, Duisburgu, Celticu Glasgow a japonského klubu JEF United Ičihara by mali tímu od novej sezóny prísť aj ako asistenti Marián Sütto a Roland Praj. Zloženie realizačného tímu sa upresnilo v najbližších týždňoch, ale všetko nasvedčovalo tomu, že to bude možno ešte skôr dodal Ľubomír Moravčík (Denník Sme, 2008).

Avšak po skončení jesennej časti Ľ. Moravčík skončil ako tréner Zlatých Moraviec. Dni vtedy vedúceho trénera FC ViOn Zlaté Moravce, Ľubomíra Moravčíka boli už po jesennej časti na konci (Denník Nový Čas, 2008).

Víťaz Slovenského pohára zo sezóny 2006/2007 Zlaté Moravce boli po jesennej časti Corgoň ligy 2008/2009 na poslednej priečke tabuľky, pričom tento klub získal len 11 bodov za dve víťazstvá, 5 remíz a až 11 prehier. Nepriaznivá je predovšetkým ofenzívna bilancia tímu od rieky Žitavy, keď v 18-tich stretnutiach zaznamenali hráči ViOn-u iba deväť gólov. Vedenie Zlatomoravčanov preto pravdepodobne pristúpilo k zmene na pozíciu hlavného trénera, čo potvrdil aj športový manažér klubu Milan Galaba (Denník Nový Čas, 2008).

Táto situácia bola ešte vo fáze riešenia, ale podľa Milana Galaba mali už zvoleného určitého uchádzača na pozíciu hlavného trénera, ako aj úplne nového asistenta. Pričom ústne už bolo vedenie klubu s týmto trénerom dohodnuté, no podpis zmluvy ani rozviazanie vzťahu ešte s Ľ. Moravčíkom nenastalo. Záverečné slovo však, ako v každom klube, mal majiteľ klubu (Denník Nový Čas, 2008).

Zmena bola vtedy už na dosah. Meno nového uchádzača, malo ísť o slovenského trénera, ktorý pôsobil v mnohých corgoň-ligových tímoch, ešte nebolo verejnosti známe. Spomínali sa hlavne tri mená v súvislosti s trénerskou pozíciou v klube Zlatých Moraviec. Medzi ne patrili Štefan Horný, Karol Brezík a Jozef Baroš, pričom všetci traja však rokovania s ViOn-om nepotvrdili (Denník Nový Čas, 2008).

Bývalý československý a slovenský futbalový reprezentant Ľubomír Moravčík tak ukončil vlastné pôsobenie ako hlavný tréner Zlatých Moraviec. So všetkými trénermi sa podľa jeho slov v pokoji dohodli na skončení ich trénerskej činnosti v ich klube. Všetci to

zobrali pokojne a hlavne seriózne. Rovnako to podľa prezidenta klubu Karola Škula zobral aj odchádzajúci tréner L. Moravčík (HN Šport, 2008).

7.4 Reprezentácia

Na pozíciu reprezentačného trénera boli nominovaní v roku 2013 dvaja uchádzači, Kozák a Moravčík. Na SFZ registrovali dvoch uvedených uchádzačov na post trénera slovenskej futbalovej reprezentácie. Jeden z nich sa ocitol pod špecifickým kritickým dohľadom verejnosti ako prezident, či premiér (Spál, 2013).

Obaja prináležali k najlepším futbalistom v rámci Slovenska, súperili totožne v československej lige. Bolo pre nich typické, že nezvykli byť diplomatmi a neraz naplno uviedli, čo si aj reálne myslia. Ján Kozák (59 r.) či Ľubomír Moravčík (47 r.) - jeden z nich sa mal stať novým hlavným trénerom národného mužstva Slovenska (Spál, 2013).

Mladší z uchádzačov by neváhal pri národnom mužstve viac skúšať nových hráčov a riskovať. Jasným favoritom na post trénera bol však skúsenejší Kozák. Vtedajší tréner Košíc je primárnou voľbou šéfa zväzu Jána Kováčika i viceprezidenta Karola Belaníka. Kováčik má v prípade rovnosti nárok rozhodujúceho slova. Moravčíka navrhol Juraj Jánošík, šéf bratislavského futbalového zväzu (Spál, 2013).

Prezident zväzu chcel rýchlo vybrať trénera, čo vtedy chápali viacerí jeho oponenti za pomerne unáhlené. Mali vo zvyku, že šéf zväzu rokoval so všetkými uchádzačmi, ktorých mohli navrhnúť všetci členovia výkonného výboru (Spál, 2013).

Samotná voľba sa však zdala byť už len formalitou. Kováčik mal podporu ôsmich členov z trinásťčlenného výkonného výboru a dalo sa povedať, že za Kozáka budú hlasovať. Pri hlasovaní boli proti iba štyria členovia ligovej únie, s ktorými má prakticky Kováčik už dlhé problémy. Šéf ligovej únie Dušan Tittel sa prakticky na hlasovaní nezúčastnil pre svoju vopred plánovanú dovolenku. Nemal návrh na žiadneho uchádzača na pozíciu hlavného reprezentačného trénera, ktorý by Slovensku zabezpečil efektívnejšie dosiahnuté výsledky ako jeho predchodcovia. Futbalový zväz údajne pomocou e-mailu dostal i mnoho zahraničných trénerských ponúk od viacerých agentov. Malo ísť napríklad o Španiela Benita Flora, ktorý viedol i Real Madrid. Uvádza sa aj napríklad bývalý tréner ruskej reprezentácie Valerij Gazzajev. Oboch uvedených by však musel navrhnúť niekto z

členov výkonného výboru, čo sa nepredpokladalo. Daní adepti boli pre zväz pomerne drahí (Spál, 2013).

7.5 Sered'

Legendárny slovenský futbalista Ľubomír Moravčík si po ukončení vlastnej futbalovej kariéry hľadal svoje uplatnenie a realizáciu v mnohých pozíciách najpopulárnejšieho kolektívneho športu. Pôsobil ako tréner, manažér, hráčsky agent, zakladateľ futbalovej akadémie, funkcionár. Počiatkom roka 2016 neuspel s kandidatúrou na pozíciu predsedu Západoslovenského futbalového zväzu (ZsFZ), tak sa nakoniec ako 51-ročný vrátil späť na trénerskú lavičku (Športky.sk, 2016).

Moravčík pôsobil ako asistent trénera v druholigovom ŠKF Sered'. Hlavný kouč Marián Süttö označil príchod jedného z najlepších futbalistov slovenskej histórie za veľkú letnú posilu Seredčanov (Športky.sk, 2016).

Odchovanec nitrianskeho futbalu, ktorý v priebehu svojej činnej hráčskej futbalovej kariéry pôsobil okrem materskej Plastiky aj vo Francúzsku (Saint-Étienne, Bastia), Nemecku (Duisburg), Škótsku (Celtic Glasgow) či Japonsku (JEF United Ičihara), vtedy pred príchodom do Serede pracoval na obnovení trénerskej licencie. Od 15. augusta 2016 už oficiálne pracoval ako hlavný tréner po boku svojho bývalého spoluhráča a kamaráta Süttöa.

7.6 Zvolen

Na funkciu trénera FK Zvolen sa tešil najmä pre kooperáciu s Mariánom Süttóm. S Mariánom boli predošlý rok spolu v Seredi, keď odišiel trénovať do Zvolena, chcel vziať Ľ. Moravčíka, no vo Zvolene už asistenta mali, pričom vedenie ho nechcelo odvolať. Nakoniec sa tento post však uvoľnil (MFK Zvolen, 2017).

Podľa Ľ. Moravčíka boli možnosti na prácu približne totožné ako boli predtým v Seredi, kde boli rovnako prijateľné podmienky. Samozrejme pre Zvolen je však veľká výhoda v tom, že tu je pekný nový štadión a na pohľad to naozaj vyzerá efektívnejšie,

pričom ako uviedol nebude tu nič absentovať, aby mohli kvalitne pracovať pre klub (MFK Zvolen, 2017).

Moravčík uviedol, že ako tréner začínal ako Zväzový tréner u reprezentácie 16-17-ročných hráčov a potom prešiel na pol roka do Zlatých Moraviec a od roku 2008 trénerskú funkciu nezastaval. Privítal tak príležitosť opätovne trénovať a tá príležitosť, ktorú dostal od človeka, čo dvadsať rokov vykonáva prácu trénera, mu padla vhod. Ľ. Moravčík nemal ciele plniť úlohu hlavného trénera, nakoľko na to treba ešte nabráť viaceré potrebné skúsenosti. Takto mu to vtedy vyhovovalo a bol veľmi rád, že som sa do futbalu mohol naspäť vrátiť a v ňom aj následne pôsobiť (MFK Zvolen, 2017).

Svojím hráčom chcel odovzdať niečo z jeho futbalového umenia. Samozrejme robí s hráčmi, ktorí chcú pracovať, ale predsa len nemajú tú najvyššiu úroveň, kde vedia riešiť okolnosti na ihrisku samostatne. Snaží sa im odovzdať to, čo Ľ. Moravčík vedel, človek musí byť pritom hlavne trpezlivý a primeranými metódami sa dopracovať k tomu, aby sa hráči neprestajne zlepšovali (MFK Zvolen, 2017).

Druhá liga je odlišná oproti prvej v tom, že kádre sa celkom obmieňajú, prakticky každého pol roka a hráči hľadajú pozitívnejšie a efektívnejšie možnosti. Hráči sú zriedkakedy viazaní profesionálnymi zmluvami, sú tam isté tabuľkové hodnoty a kluby jednoducho nadobúdajú hráčov. Ak majú financie, tak dokážu hráčov dostatočne motivovať ekonomicky a zaplatiť ich (MFK Zvolen, 2017).

Ľ. Moravčík bol veľmi rád, že dostal príležitosť opäť trénovať, pracovať vo futbale. V tejto situácii mu vyhovovalo vykonávať robotu asistenta. Má sa veľa čo učiť a práve Marián mu bol ochotný tieto empirie odovzdať a na oplátku sa mu Moravčík zase snažil poskytovať vedomosti a skúsenosti z vlastnej hráčskej kariéry a pohľadu Ľ. Moravčíka na futbal. Ako uviedol, Zvolen môže uspieť a hrať v druhej lige vynikajúci futbal (MFK Zvolen, 2017).

O obrovskom záujme o pomoc a odovzdanie bohatých skúseností Ľ. Moravčíka svedčí i bezprostredné konzultovanie riešenia herných okolností s hráčmi okamžite po každom zápase. Nešlo o vytýkanie chýb, ale skôr o radu, popud a príležitosti riešenia viacerých situácií, v ktorých sa hráči ocitnú v stretnutí mnohokrát. A Ľubomír Moravčík ich zažil vo vlastnej bohatej kariére dost veľa a má teda čo mladej futbalovej generácii z vlastných bohatých skúseností odovzdávať (MFK Zvolen, 2017).

8 NÁZORY A POSTOJE ĽUBOMÍRA MORAVČÍKA NA SÚČASNÝ STAV FUTBALU NA ÚZEMÍ SLOVENSKA

T.L.: Ktorý reprezentačný zápas je pre vás najpamätnejší a prečo?

Ľ.M.: „Asi ten, keď sme si na 99% vybojovali postup na majstrovstvá sveta víťazstvom nad Švajčiarskom 3:0 a ja som dal svoj prvý reprezentačný gól, ktorý dosť ovplyvnil situáciu a tým pádom sme si mohli v poslednom zápase dovoliť prehrať aj 3:0 s Portugalskom. Teda do tohto zápasu sme išli s komfortným náskokom a tam sme potom remizovali 0:0, čiže sa žiadne prekvapenie nekonalo.“

T.L.: Ktorý hráčsky úspech v klubovej kariére považujete za najväčší a prečo?

Ľ.M.: „Určite ten, keď sme pri mojej druhej celej sezóne vyhrali treble s Celtikom Glasgow po sedemnástich rokoch, čo bol po dlhom čase veľký úspech Celticu v škótskej lige. No a zároveň o rok nato postup do Ligy majstrov, ktorú som si mohol zahrať. Takže to bol taký najúspešnejší zvrät v mojej kariére.“

Obrázok 5. Ľ. Moravčík v súboji so Zinedinom Zidaneom (osobný archív Ľ. Moravčíka 2020)

T.L.: Ktorý moment najviac ľutujete vo svojej futbalovej kariére?

Ľ.M.: *„Človek by nemal v živote nikdy nič ľutovať. Dajme tomu že možno by sa moja kariéra mohla inak vyvíjať, keby som zo St. Etienne v roku 1992 prestúpil do Marseille, lebo pol roka nato vyhralo Ligu majstrov, takže to bol taký moment kedy mohla moja kariéra smerovať do vyšších mét. Okolnosti mi však nedovolili odísť.“*

T.L.: A naopak, čo si myslíte, že bolo práve tým dobrým rozhodnutím?

Ľ.M.: *„Ja myslím, že v mojej kariére bolo dôležité to, že som sa v osemnástich rokoch na to nevykašlal, keď ma poslala Nitra na hosťovanie do Vrábľov. Bol to taký moment kedy som sa mohol na to vykašľať a nehrať ďalej, ale našťastie som vytrval a potom tá kariéra išla lepším smerom. Veľa mojich spoluhráčov v tomto veku skončilo. Priznám sa, že aj ja som sa pohrával s touto myšlienkou, pretože som si myslel že ma zoberú do A-čka a namiesto toho ma poslali do tretej ligy. Takže dôležité bolo to, že som sa nezlomil.“*

T.L.: Mali ste nejaký predzápasový rituál?

Ľ.M.: *„Rituál ani nie. Ja som sa hlavne vždy snažil byť precízne upravený na zápas. Napríklad som si lepil spodky na štucniach, snažil som sa mať perfektne pripravené kopačky. Jednoducho som chcel dobre vyzerieť. A určitý rituál bol v tom, že človek tým, že robil tieto veci tak sa odreagoval a sústredil na zápas.“*

T.L.: Vy ste v tridsiatich troch rokoch, kedy ste sa už pohrávali s myšlienkou konca kariéry prestúpili do Celticu Glasgow, klubu s obrovskou diváckou základňou. Ten tlak musel byť obrovský, ale my dnes už vieme, že to dobre dopadlo a bolo z toho napokon najúspešnejšie zahraničné pôsobenie. Čo vám v tom pomohlo?

Ľ.M.: *„Sranda to nebola no. Pomohlo to, že som nebol mladé ucho. Určite mi to nebolo jedno tým, že som chcel uspieť, čiže napätie som pociťoval. Je to ako, keď herec ide na premiéru. Má to nacvičené, vie to, ale predsa to napätie tam je. To isté som mal aj ja. Vedel som že viem, že nemám problém hrať futbal, ale to napätie tam bolo a taký ten strach ako to dopadne vám určitý stres vytvára. No, ale dopadlo to dobre keďže som strelil dva góly (smiech) a potvrdil som to, čo pán Vengloš očakával odo mňa, keď ma tam bral, teda oživiť mužstvo a mne sa to napokon podarilo. Tým pádom som si získal aj fanúšikov, ktorí videli, že nie som iba nejaký kamarát Vengloša, ale aj dobrý futbalista.“*

T.L.: Ktorý tréner vás najviac ovplyvnil?

L.M.: „Jednoznačne pán Vengloš a určite v tých začiatkoch mládežníckí tréneri v Nitre. Viete, tie základy a futbalové návyky sa získavajú v mladosti, ale potom už tú vyzretosť, kde by som sa mal posunúť, tu bol pre mňa dôležitý práve pán Vengloš. On vedel, čo vo svete platí a snažil sa mi prizvukovať na čom musím pracovať, aby som nebol iba československý futbalista, ale aby som sa presadil aj v Európe.“

T.L.: Čo hovoríte na súčasný vývoj futbalu?

L.M.: „V súčasnosti je futbal oveľa viac atletickejší, kolektívnejší. Do celého herného prevedenia a kombinácií sa zapájajú všetci hráči. Dnes pravý obranca má toľko dotykov s loptou ako pomaly stredný záložník. To znamená, že to mužstvo hrá viac kolektívne, viac kombinuje, menej sa spoliehajú na individuality, že to rozhodnú. Samozrejme, vždy tie individuality tam prídu nakoniec, ale nemajú taký veľký vplyv ako kedysi. Dnes je futbal rýchlejší.“

Obrázok 6. L. Moravčík nastupujúci na zápas Československej reprezentácie (osobný archív L. Moravčíka 2020)

T.L.: Ako vyzerá bežný život Ľubomíra Moravčíka v súčasnosti?

Ľ.M.: *„V súčasnosti som dobrovoľne nezamestnaný. Momentálne neviem či sa niečo objaví v novom ročníku, nejaká možnosť niekde trénovať, lebo však to je môj život prakticky. Vo futbale tréner alebo funkcionár. Žijem z finančných možností, ktoré som nadobudol počas futbalu a snažím sa ich rozumne investovať, aby som si nejaký ten životný štandard udržal. Samozrejme, človek sa naučí žiť skromnejšie a čím je starší tým menej potrebuje. Jednoducho viem normálny život, snažím sa vždy robiť niečo vo futbale a keď sa mi to nedarí tak si zase spravujem svoje súkromné investície.“*

T.L.: Aj si občas ešte zahráte futbal?

Ľ.M.: *„Futbal už bohužiaľ nie, pretože ma pobolieva koleno. Ale posledných 10-15 rokov som vášnivý golfista, takže to mi nahradilo ten adrenalín, lebo je to ťažký šport. A samozrejme bicyklujem rekreačne a sem tam idem prevetrať motorku. Snažím sa baviť takými bežnými vecami a žiť tak, aby som sa nenudil a hlavne, aby som sa udržiaval aj po fyzickej stránke.“*

ZÁVER

Ľubomír Moravčík počas športovej kariéry niekoľkokrát uvažoval o ukončení svojho futbalového pôsobenia. Dôvodov bolo hneď niekoľko, avšak jeho pozitívny vzťah k futbalu ho nesustále motivoval k zlepšovaniu vlastných hráčskych kvalít, čo sa napokon reflektovalo vo viacerých významných športových úspechoch na národnej i medzinárodnej úrovni.

Futbalovú kariéru začínal v slovenskom tíme Plastika Nitra. Prvoligový debut absolvoval v roku 1986 a v tomto zápase prispel gólom k výhre svojho tímu. V čase pôsobenia v tomto klube bol nominovaný do družstva československej futbalovej reprezentácie. Po rozpade Československej republiky bol nominovaný do užšieho výberu slovenskej reprezentácie.

Za prelomový a významný športový úspech považuje Ľ. Moravčík prestup do francúzskeho futbalového tímu Saint Étienne, kde pôsobil šesť sezón a zoznámil sa tu s podnikateľom Petrom Kovarčíkom, ktorý mu dopomohol k ďalšiemu futbalovému napredovaniu a osobnému rozvoju. Medzi ďalšie významné športové úspechy Ľ. Moravčík uvádza predovšetkým športové pôsobenie v škótskom futbalovom veľkoklube Celtic Glasgow. V Škótsku bol priamo konfrontovaný s filozofiou fanúšikov Celtic Glasgow a uvedomil si skutočnosť, aký význam a dôležitosť prikladajú tejto športovej hre. Začal vnímať autentickú atmosféru divákov na štadiónoch, ktorá ho viedla stále k lepším športovým výkonom. Kvalitnými hernými výkonmi sa podieľal na zisku nejednej trofeje škótskeho klubu. Za najväčší klubový úspech považuje Ľ. Moravčík sezónu, keď vyhral „treble“ práve s tímom Celtic Glasgow, čo znamenalo po sedemnástich rokoch pre škótsky veľkoklub významný historický športový úspech. Za úspech považuje Moravčík aj postup do atraktívnej Ligy majstrov (Champions League) a možnosť priamej účasti ako hráča Celtic Glasgow v tejto prestížnej futbalovej súťaži.

Tréneri, ktorí viedli Ľ. Moravčíka počas jeho futbalovej kariéry boli s jeho pôsobením nadmieru spokojní a vo viacerých vyjadreniach uviedli, že bolo potešením mať vo vlastnom tíme takého kvalitného a užitočného hráča. Moravčík ocenil a vyzdvihol trénerské kvality Jozefa Vengloša a svojich trénerov z mládežníckych ročníkov. Jozefa

Vengloša vníma ako trénera, ktorý ho úspešne viedol po odbornej technicko-taktickej stránke futbalovej hráčskej prípravy a zaslúžil sa tak o jeho úspechy nielen v Československu, ale aj v Európe.

Fanúšikovia a priaznivci futbalu považovali Moravčíka za športovú hviezdu o čom svedčí aj fakt, že mnohí z nich boli ochotní zaplatiť na aukciách za použité kopačky Ľ. Moravčíka z futbalových zápasov obrovské peňažné sumy.

Za najpamätnejší reprezentačný zápas považuje Ľ. Moravčík ten z roku 1989, v ktorom si na deväťdesiatdeväť percent vybojovali postup na majstrovstvá sveta. Tím ČSSR, v tomto dôležitom kvalifikačnom zápase, zvíťazil s tímom Švajčiarska 3:0 a Ľ. Moravčík zaznamenal historicky svoj prvý reprezentačný gól.

Podľa zistených názorov Ľ. Moravčíka z interview možno považovať súčasný futbal za omnoho atletickejší a kolektívnejší ako v minulosti. Do celého herného prevedenia sa zapájajú všetci hráči. Pravý obranca má počet dotykov s loptou porovnateľný so stredovým záložníkom, čo sa reflektuje v kolektívnejšom prejave hry a teda aj početnejšími hernými kombináciami. Hra sa orientuje v menšej miere na individuálnych hráčov. Individuálni hráči majú skôr úlohu zakončovať predošlú kombinačnú hru. Súčasný futbal je omnoho dynamickejší.

Možno konštatovať, že mesto „pod Zoborom“ má významnú osobnosť, ktorá sa nemalou mierou zaslúžila o rozvoj kultúry v oblasti športu. Ľubomír Moravčík ovplyvnil vlastnú generáciu a zaradil sa v období svojej úspešnej futbalovej éry medzi športové ikony mnohých mladých futbalistov. Po ukončenej aktívnej športovej kariéry na futbal nezanevrel a pôsobil ako futbalový tréner a funkcionár. V súčasnosti možno registrovať Ľ. Moravčíka aj ako hosťa a futbalového spolukomentátora na viacerých športových stanicách, kde sa venuje analýze jednotlivých zápasov a individuálnemu hodnoteniu hráčov.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. CIFFORD, C., 2008. *Fotbalová encyklopedie*. Praha: Svojtka & Con. ISBN 978-80-7352-972-7.
2. DENNÍK NOVÝ ČAS, 2008. *Lubomír Moravčík: V Zlatých Moravciach zrejme skončil!* [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://www.cas.sk/clanok/97578/lubomir-moravcik-v-zlatych-moravciach-zrejme-skoncil/>
3. DENNÍK NOVÝ ČAS, 2004. *Lubomír Moravčík: Ako tiger v kletke*. [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://www.cas.sk/clanok/73868/lubomir-moravcik-ako-tiger-v-klietke/>
4. DENNÍK PRAVDA, 2004. *Futbalistov Ružomberka povedie Moravčík*. [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://futbal.pravda.sk/fortuna-liga/clanok/89342-futbalistov-ruzomberka-povedie-moravcik/>
5. DENNÍK SME, 2008. *Lubomír Moravčík novým trénerom Zlatých Moraviec*. [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://sport.sme.sk/c/3903915/lubomir-moravcik-novym-trenerom-zlatych-moraviec.html>
6. DENNÍK SME, 2007. *Moravčík kandidátom na trénera Dunfermlinu*. [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://sport.sme.sk/c/3635502/futbal-moravcik-kandidatom-na-trenera-dunfermlinu.html>
7. GOLDDBLATT, D. et al., 2009. *Kniha o futbale*. Bratislava: Ikar. ISBN 978-80-551-2161-1.
8. HN ŠPORT, 2008. *Zlaté Moravce vyhodili trénera*. [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://hnonline.sk/sport/247723-zlate-moravce-vyhodili-trenera>
9. HUNT, CH., 2006. *The Complete Book of Football*. Praha: Grada. ISBN 80-7033-965-9.
10. KIRKENDALL, T. D., 2013. *Fotbalový tréning*. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-4491-9.
11. KOLLATH, E., 2006. *Fotbal technika a taktika hry*. Praha: Grada a.s. ISBN 80-247-1336-5.

12. MACHO, M., 2006. *Zlatá kniha futbalu*. Praha: Nakladatelství XYZ, s.r.o. ISBN 80-87021-35-5.
13. MAGDA, E., 2009. *Základný kameň slovenského futbalu*. Košice: Občianske združenie Futbalová litera. ISBN: 978-80-97-01345-5.
14. MAGDA, E., 2002. *Oprášené legendy*. Košice: KARNAT. ISBN 80-96-858-64-5.
15. MAŠLONAK, Š., 1988. *Zlatá kniha futbalu na Slovensku*. Bratislava: Šport. ISBN 077-025-88.
16. MAZÁR, J., 2010. *Malý atlas slovenského futbalového srdca*. Bratislava: Strom života. ISBN 978-80-97-04130-4.
17. MFK ZVOLEN., 2017. *Som rád, že som sa do futbalu mohol vrátiť!* [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <http://mfklokomotivazvolen.sk/clanek.asp?id=172>
18. MRÁZ, I., 2000. *Najlepší v kopačkách SR*. Bratislava: Šport Press. 2000. ISBN 80-85-74215-2.
19. NAKAYAMA, M., 2008. The Effects of Play Area Size as Task Constraints on Soccer Pass Skills. In: *Football Science*. **6**(5), 1-6. ISSN 2473-3938.
20. NECHALA, J., 2009. *Život medzi brámkami*. Kamenec pod Vtáčnikom: TJ. ISBN 978-80-9-04135-9.
21. NEMEC, M. et. al., 2013. *Športové hry*. Banská Bystrica: Belianium. ISBN 978-80-557-089-6.
22. ONDREJIČKA, S., 2010. *Slovenský futbal*. Bratislava: Slovenský futbalový zväz. ISBN 978-80-96-70122-3.
23. SAVELSBERGH, G. et al., 2002. Visual search, anticipation and expertise in soccer goalkeepers. In: *Journal of Sports Sciences*. **20**(3), 279-287. ISSN 0264-0414.
24. SPÁL, P., 2013. *Na post trénera sú dvaja kandidáti: Kozák a Moravčík*. [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://sport.sme.sk/c/6839358/na-post-trenera-su-dvaja-kandidati-kozak-a-moravcik.html>
25. STAŠKO, M., 2018. *Luboš Moravčík pred duelom s Českom: Momentálne máme navrch, vyhráme 2:0*. [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://sport.aktuality.sk/c/360946/lubos-moravcik-pred-duelom-s-ceskom-momentalne-mame-navrch-vyhrame-2-0/>
26. ŠPORTKY.SK, 2016. *Moravčík opäť na trénerskej lavičke: Hráčsky agent bude asistentom kouča*. [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z:

<https://sportky.zoznam.sk/c/150557/moravcik-opat-na-trenerskej-lavicke-hracsky-agent-bude-asistentom-kouca#ixzz6MJxQ3UPF>

27. ŠURIN, P., 2009. Nie som zradca Nitry. In: *Denník Šport*. **63**(13), 18-20. ISSN 0139-7001.
28. SVRČEK, J., 2004. *Najvyšším šéfom ružomerského futbalu bude Lubomír Moravčík*. [online]. [cit. 2020-05-19]. Dostupné z: <https://myliptov.sme.sk/c/1630313/najvyssim-sefom-ruzomerskeho-futbalu-bude-lubomir-moravcik.html>
29. ZEMAN, M., 2010. *Slovensko prekvapilo svet*. Praha: Ottovo nakladateľství. ISBN 978-80-7451-017-5.
30. ZEMAN, M., 2004. *Slovenské futbalové desaťročie*. Praha: Ottovo nakladateľství, s.r.o. ISBN 80-71-8197-3.
31. ZEMAN, M., 2001. *Milovaný a nenávidený*. Praha: Ottovo nakladateľství, s.r.o. ISBN 80-7-81631-0.